

NILU OR : 22/91
REFERANSE : O-8937
DATO : SEPTEMBER 1991
ISBN : 82-425-0242-0

Meteorologi og luftkvalitet på Mongstad sommeren 1990

M.J. Aarnes, O. Anda og T. Bøhler

INNHOOLD

	Side
SAMMENDRAG	3
1 INNLEDNING	5
2 METEOROLOGISKE MÅLINGER	7
2.1 Datatilgjengelighet	7
2.2 Vindretning	8
2.3 Vindstyrke og vindkast (gust)	11
2.4 Forhold mellom vindstyrke og vindretning	12
2.5 Stabilitetsforhold	14
2.6 Vind og stabilitet	15
2.7 Temperatur	16
3 MÅLINGER AV LUFTKVALITET	16
3.1 Retningslinjer for luftkvalitet av SO ₂ , NO ₂ og sot	17
3.2 Datatilgjengelighet	17
3.3 Døgnmålinger av NO ₂ , SO ₂ og sot	18
3.4 Timevise målinger av SO ₂ og nitrogenoksider ...	19
4 STØVMÅLINGER	27
4.1 Støvfall	27
4.2 Vindblåst støv	28
4.3 Konsentrasjoner av svevestøv	29
4.4 Mikroskopiundersøkelse av svevestøv	33
5 REFERANSER	36
VEDLEGG 1: Grafisk presentasjon av meteorologiske data fra Grunnevikshøgda	37
VEDLEGG 2: Månedsvis vindstatistikk fra Grunnevikshøgda	43
VEDLEGG 3: Vindstatistikk fra Grunnevikshøgda	49
VEDLEGG 4: Stabilitetsklasser fordelt over døgnet og frekvensfordeling som funksjon av vind- retning, vindstyrke og stabilitet fra Grunnevikshøgda	53
VEDLEGG 5: Statistikk av temperaturdata fra Grunnevikshøgda	57

	Side
VEDLEGG 6: Grafisk fremstilling av målte døgnmiddelverdier av SO ₂ , NO ₂ og sot fra Grunnevikshøgda, Dyrholten og Leirvåg	61
VEDLEGG 7: Antall timer pr. døgn med vind mot målestedene fra Mongstad-anlegget	73
VEDLEGG 8: Grafisk fremstilling av målte timemiddelverdier av SO ₂ , NO ₂ , NO, NO _x fra Grunnevikshøgda og Dyrholten	79

SAMMENDRAG

Norsk institutt for luftforskning (NILU) har utført målinger av meteorologi, nedbør- og luftkvalitet for Statoil omkring oljeraffineriet på Mongstad. Målingene startet i september 1989 og pågikk i ett år. Denne rapporten omhandler meteorologi og luftkvalitet sommeren 1990, mens nedbørdata er beskrevet i egen rapport (Aarnes og Bøhler, 1991).

Vindmålingene viser at de dominerende vindretningene på Grunnevikshøgda sommeren 1990 var fra sør-sørøst (150°) og fra nordvestlige retninger (300° og 330°). På Hellisøy fyr blåste det oftest fra nord (360°) og fra sør-sørvest (210°). Vindmålingene på Hellisøy fyr viste at middelvindstyrken sommeren 1990 var betydelig høyere enn vanlig. Vindstyrken på Grunnevikshøgda var lavere enn på Hellisøy, med middelvindstyrke for sommeren lik 4,1 m/s.

Stabilitetsmålingene viste en døgnfordeling der stabile og lett stabile forhold forekom oftest om natten og ustabile og nøytrale forhold dominerte om dagen. Nøytral sjiktning forekom 53,1% av tiden om sommeren. Dette er oftere enn forventet og kan forklares ved at vindstyrken var høyere enn normalt.

Måleprogrammet for luftkvalitet bestod av døgnmålinger av svoveldioksid, nitrogendioksid og sot, timemidler av svoveldioksid og nitrogenoksider og månedsmidler av støvfall og vindblåst støv. I tillegg ble det gjort målinger av svevestøv på døgnbasis i juni og 3 målinger pr. uke i juli og august.

Månedsmidlene av svoveldioksid, nitrogenoksider og sot var lave og tilsvarer verdier målt i lite forurensede områder i Norge. I juni måned ble det imidlertid registrert episoder med høye timemiddelkonsentrasjoner av SO_2 . Den høyeste konsentrasjonen ble målt 14. juni til $422 \mu\text{g}/\text{m}^3$, som er høyere enn WHO's grenseverdi på $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Ved å sammenholde timevise konsentrasjoner av svoveldioksid med timevise vindregistreringer viser det seg at vind fra raffineriet mot målestedene gir høyere middelkonsentrasjoner enn vind fra andre retninger.

Målingene av støvfall sommeren 1990 viste lave månedsmidler.

De målte konsentrasjonene av svevestøv sommeren 1990 var lave sammenlignet med WHO's grenseverdier. Mikroskoperingen viste god sammenheng mellom identifisering av grønnkoks og kalsinert koks og vind fra raffineriet.

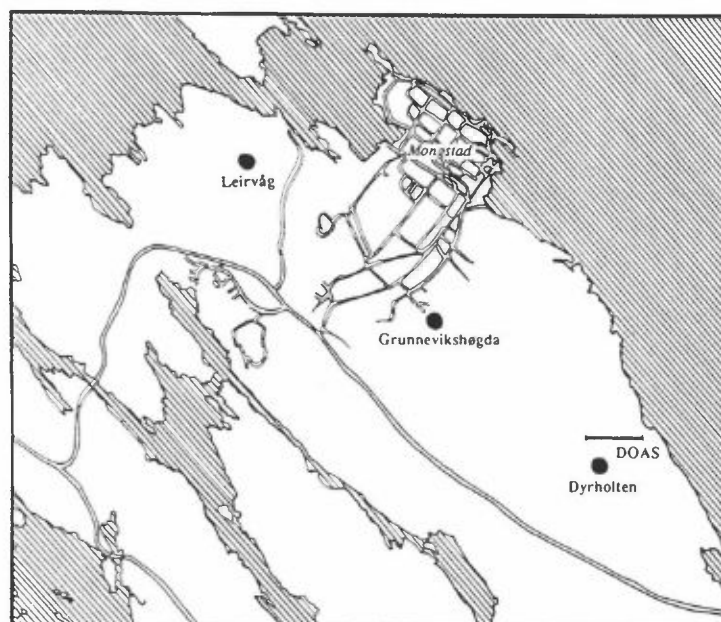
Mikroskoperingen viser derved med rimelig sikkerhet at støv fra raffineriet spres i omgivelsene. Bidraget fra raffineriet dominerer imidlertid ikke svevestøvmengden i luft. Hovedbidraget er fra andre kilder.

METEOROLOGI OG LUFTKVALITET PÅ MONGSTAD SOMMEREN 1990

1 INNLEDNING

Norsk institutt for luftforskning (NILU) har gjennomført et måleprogram for meteorologi, luft- og nedbørkvalitet for Statoil rundt oljeraffineriet på Mongstad. Denne rapporten omhandler bearbeidelse av data for meteorologi og luftkvalitet. Nedbørmålingene er beskrevet i egen rapport (Aarnes og Bøhler, 1991).

Målingene startet i september 1989 og har pågått i ett år. Denne rapporten beskriver resultater av målingene sommeren 1990, dvs. juni, juli og august. Måleprogrammet bestod av luftkvalitetsmålinger på tre stasjoner. På en av stasjonene ble det i tillegg registrert meteorologiske parametre. Lokalisering av målestedene er vist i figur 1. Måleprogrammet er beskrevet i tabell 1.

Figur 1: Lokalisering av målestedene for luftkvalitet og meteorologiske parametre rundt oljeraffineriet på Mongstad.

Tabell 1: Oversikt over måleprogram for luftkvalitet og meteorologiske parametre på Mongstad 1989/90.

Stasjon	Parameter	Instrument	Midlings- tid	Måleperiode
Leirvåg	SO ₂	NILU-FK	1 døgn	1.9.89-31.8.90
	Sot	"	" "	" "
	Støvfall	NILU støvs.	1 mnd.	" "
	Vindbl. støv	CERL-måler	" "	" "
	Svevestøv		1 døgn	1.6.90-30.6.90
	"		2+2+3 døgn	1.7.90-31.8.90
Dyrholten (Mongstad sør)	NO ₂	NILU-FK	1 døgn	1.9.89-31.8.90
	SO ₂	"	" "	" "
	Sot	"	" "	" "
	Støvfall	NILU-støvs.	1 mnd.	" "
	SO ₂	DOAS	1 time	1.6.90-31.8.90
	NO ₂	"	"	" "
Grunnevikshøgda	NO ₂	NILU-FK	1 døgn	1.9.89-31.8.90
	SO ₂	"	" "	" "
	Sot	"	" "	" "
	SO ₂	Kont.regist.	1 time	1.12.89-15.3.90
	NO	" "	" "	} som SO ₂ kont.
	NO _x	" "	" "	
	(NO ₂)	(NO _x -NO)	" "	
	Svevestøv		1 døgn	1.6.90-30.6.90
	Vindbl. støv	CERL-måler	1 mnd.	1.9.89-31.8.90
	Støvfall	NILU-støvs.	" "	" "
	Vindstyrke	Aanderaa	1 time	" "
	Vindkast (gust)	"	2 sek.	" "
	Vindretning	"	1 time	" "
	Temperatur	"	" "	" "
	Temperatur- differanse			
	10 m-2 m	Aanderaa	1 time	1.9.89-31.8.90
Rel. fuktighet	"	" "	" "	
Nedbørmengde	Pluviograf	1 time	" "	

Sommeren 1990 ble det foretatt døgnmålinger av SO₂ og sot på alle tre stasjonene og døgnmålinger av NO₂ på to av stasjonene. I tillegg ble det utført kontinuerlige registreringer av SO₂, NO_x, NO, NO₂ samt meteorologiske parametre på Grunnevikshøgda. Ved Dyrholten (Mongstad sør) ble det gjort kontinuerlige målinger av SO₂ og NO₂ over en 500 m lang trasé i retning øst-vest.

Det ble målt støvfall på tre stasjoner og vindblåst støv på to stasjoner for hver måned. Det ble registrert døgnmiddelverdier av svevestøv på to stasjoner i juni og tre middelverdier i uken (2+2+3 døgn) på én stasjon i juli og august.

2 METEOROLOGISKE MÅLINGER

Det ble utført målinger av vindstyrke, vindretning, vindkast (gust), temperatur og temperaturdifferanse i en 10 m høy mast på Grunnevikshøgda. Temperaturdifferansen mellom 10 og 2 meter over bakken beskriver stabilitetsforholdene i området. De timevise dataene for vindstyrke, vindretning, temperatur og temperaturdifferanse er presentert grafisk i vedlegg 1. I tillegg ble det gjort målinger av luftens relative fuktighet 2 m o.b. og av nedbørmengde for hver time.

2.1 DATATILGJENGELIGHET

Datatilgjengeligheten for de meteorologiske målingene er vist i tabell 2.

Tabell 2: Datatilgjengelighet i prosent for meteorologiske parametre målt på Grunnevikshøgda, sommeren 1990.

Parameter		Juni	Juli	August
Vindstyrke	(FF)	99,4	100,0	100,0
Vindkast	(Gust)	99,4	99,3	100,0
Vindretning	(DD)	99,4	100,0	100,0
Temperatur	(TT)	99,4	100,0	100,0
Temperaturdifferanse	(DT 10-2)	99,4	100,0	99,9
Relativ fuktighet	(RH)	99,4	100,0	100,0
Nedbørmengde		100,0	100,0	100,0

Datatilgjengeligheten sommeren 1990 var god for alle parametrene.

2.2 VINDRETNING

Frekvensfordeling av vindretning i 12 sektorer på Grunnevikshøgda er vist månedsvis i vedlegg 2 og for hele perioden i vedlegg 3.

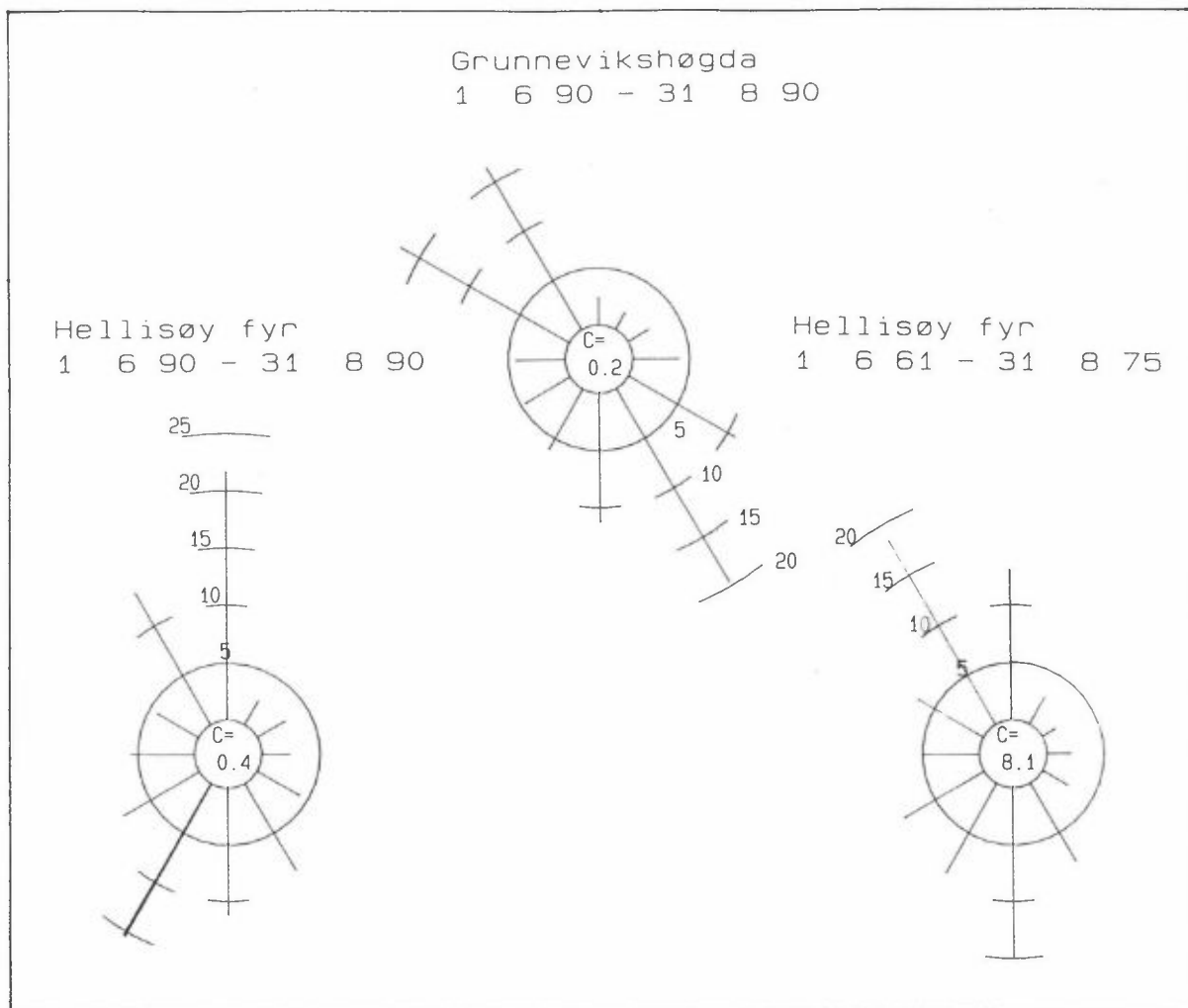
Frekvensfordelingen av vindretning sommeren 1990 på Grunnevikshøgda og Hellisøy fyr er vist i figur 2. Figuren gir også en tilsvarende frekvensfordeling av vindretning for sommermånedene på Hellisøy fyr i perioden 1961-1975.

Figuren viser at de dominerende vindretningene på Grunnevikshøgda var fra sør-sørøst (omkring 150°), og fra nordvestlige retninger (omkring 300° og 330°). Totalt blåste det fra sør-sørøst i 19,5 prosent av tiden, fra vest-nordvest i 16,8 prosent av tiden og fra nord-nordvest i 16,4 prosent av tiden.

Vindretningsfordelingen på Hellisøy fyr fra sommeren 1990 skiller seg noe fra 15-års perioden fra 1961-75 ved at det sommeren 1990 blåste oftere fra nord og fra sørvestlige retninger og mindre fra nordvest og fra sør. Sommeren 1990 ble det observert kun 0,4 prosent vindstille på Hellisøy fyr, mens 15-års perioden 1961-75 gav 8,1 prosent vindstille i sommermånedene.

Vindretningsfordelingen på Grunnevikshøgda sommeren 1990 gav dominerende vindretninger langs Fensfjorden. Vind både inn fjorden (300° - 330°) og ut fjorden (120° - 150°) inntraff i ca. 1/3 av tiden. Forskjellene i vindretningsfordelingen mellom Grunnevikshøgda og Hellisøy fyr kan delvis forklares ved den generelle friksjonen over land, og at vinden kanaliseres langs Fensfjorden.

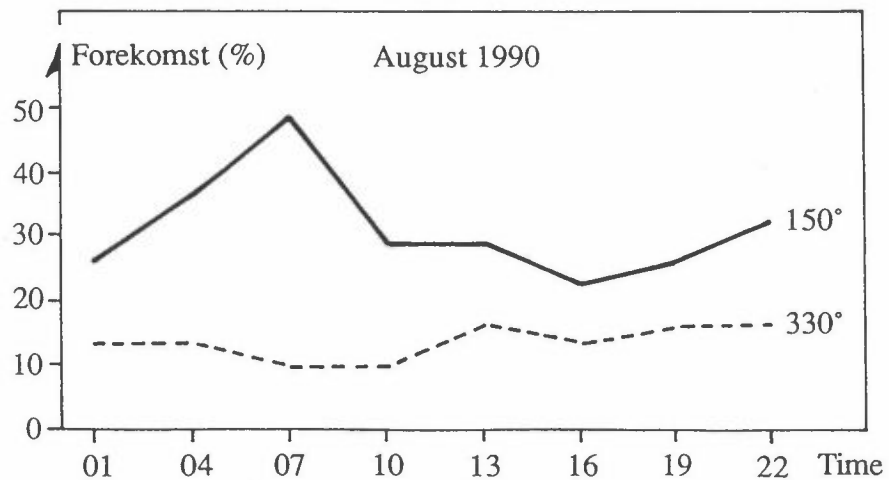
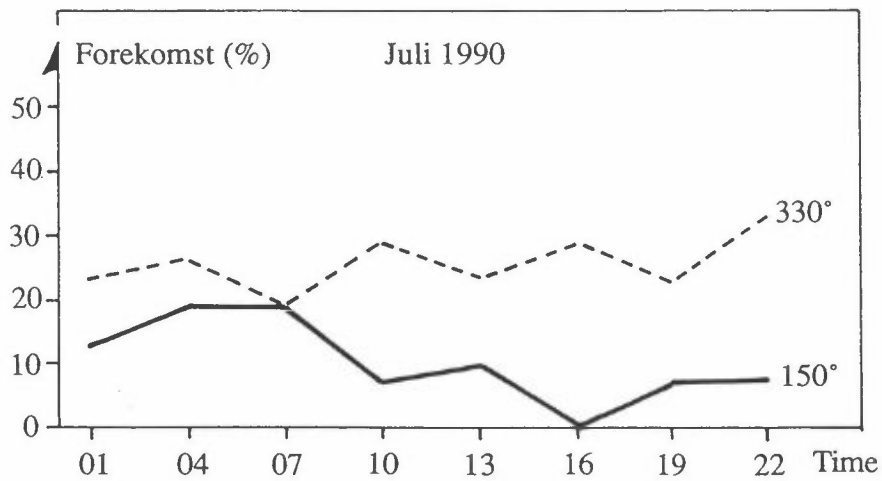
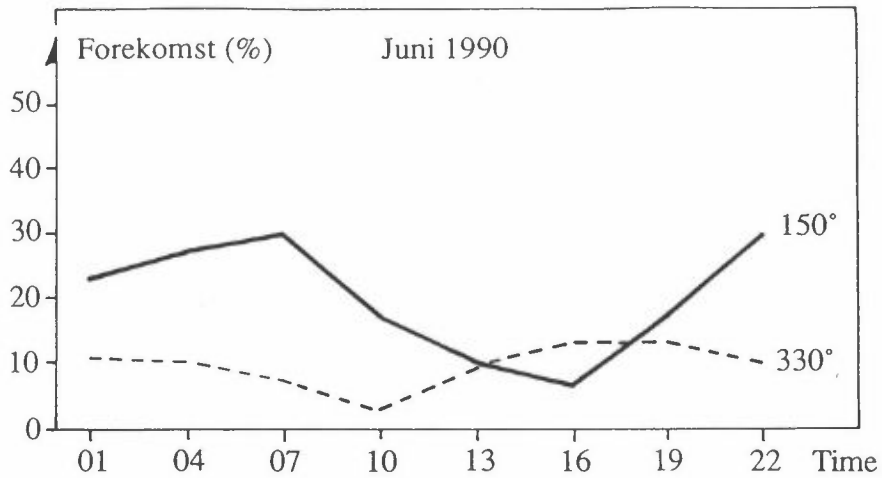
Midlere forekomst over døgnet av de to vindretningene som er typiske for de lokale land-sjøbris forholdene er vist i figur 3. I juni måned forekom vind ut fjorden (150°) oftest om natten og formiddagen, mens pålandsvind (330°) forekom oftest om ettermiddagen. I juli og august var det ingen typisk døgnvariasjon.

Figur 2: Frekvensfordeling av vindretning fordelt på tolv 30° sektorer fra Grunnevikshøgda og Hellisøy fyr i perioden juni-august 1990 og fra Hellisøy fyr for de samme månedene i årene 1961-1975.

Forekomst av vind fra raffineriet mot de tre målestedene for luftkvalitet; Grunnevikshøgda (330° - 20°), Dyrholten (300° - 340°) og Leirvåg (80° - 120°) er vist i figurer i vedlegg 7.

Grunnevikshøgda

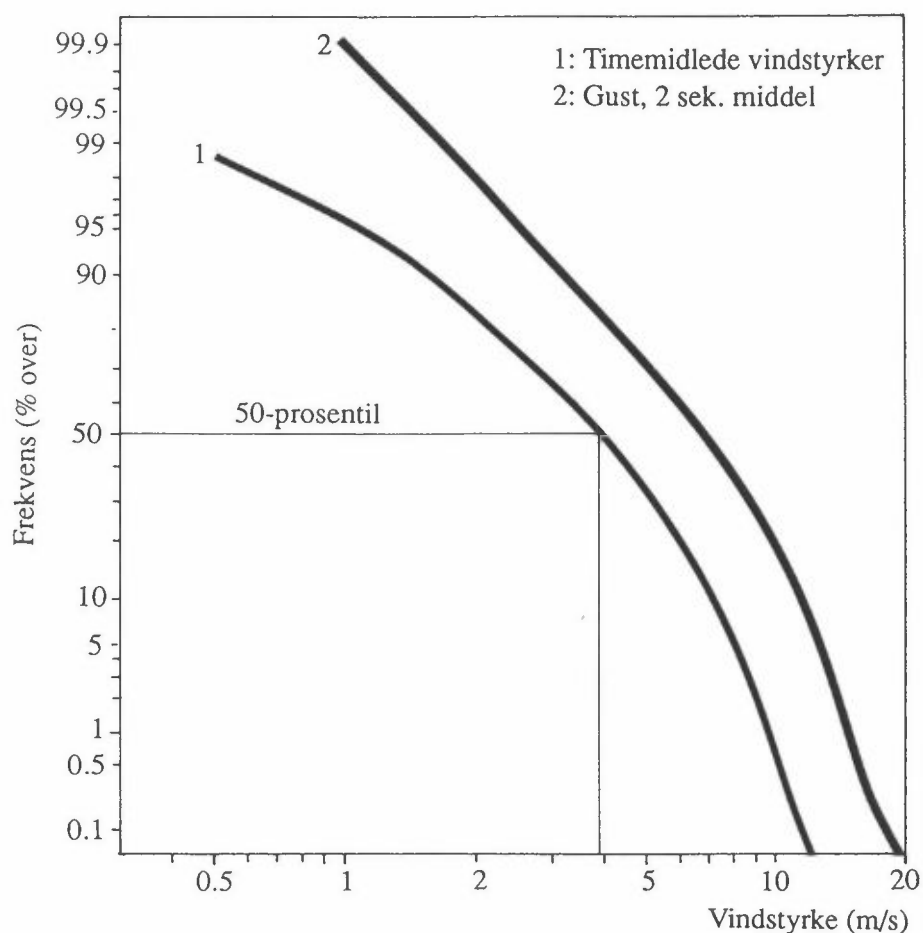

Figur 3: Midlere forekomst over døgnet av fralandsvind (150°) og pålandsvind (330°) ved Grunnevikshøgda sommeren 1990.

2.3 VINDSTYRKE OG VINDKAST (GUST)

Den høyeste vindstyrken midlet over 2 sekunder ble registrert hver time som vindkast (gust).

Den kumulative frekvensfordelingen av vindstyrke og 2 sekunders gust på Grunnevikshøgda for sommeren 1990 er vist i figur 4.

Figur 4: Kumulativ frekvensfordeling av vindstyrke og 2 sekunders gust på Grunnevikshøgda sommeren 1990. Figuren viser frekvens av vindstyrke større enn verdiene angitt på x-aksen.

På Grunnevikshøgda var middelvindstyrken i perioden 4,1 m/s, mens medianverdien (50-prosentilen) var 3,9 m/s. Høyeste observerte timemidlede vindstyrke var 10,6 m/s, som ble registrert tre ganger i løpet av perioden. Først 18. juli kl. 15, deretter 23. juli kl. 13 og 14.

Det kraftigste vindkastet ble registrert 6. juli kl 17 og var på 18,5 m/s.

Middelvindstyrke månedsvis og samlet for juni, juli og august 1990 på Grunnevikshøgda og Hellisøy fyr er vist i tabell 3. Tabellen viser også middelvindstyrke for de samme månedene i årene 1961-1975.

Tabell 3: Middelvindstyrker i m/s fra Grunnevikshøgda og Hellisøy fyr for sommeren 1990 og fra Hellisøy fyr for sommermånedene i årene 1961-1975.

Periode	Grunnevikshøgda 1990	Hellisøy fyr 1990	Hellisøy fyr 1961-1975
Juni	3,8	7,0	4,4
Juli	4,4	7,0	5,4
August	4,0	8,0	5,1
Middel	4,1	7,3	5,2

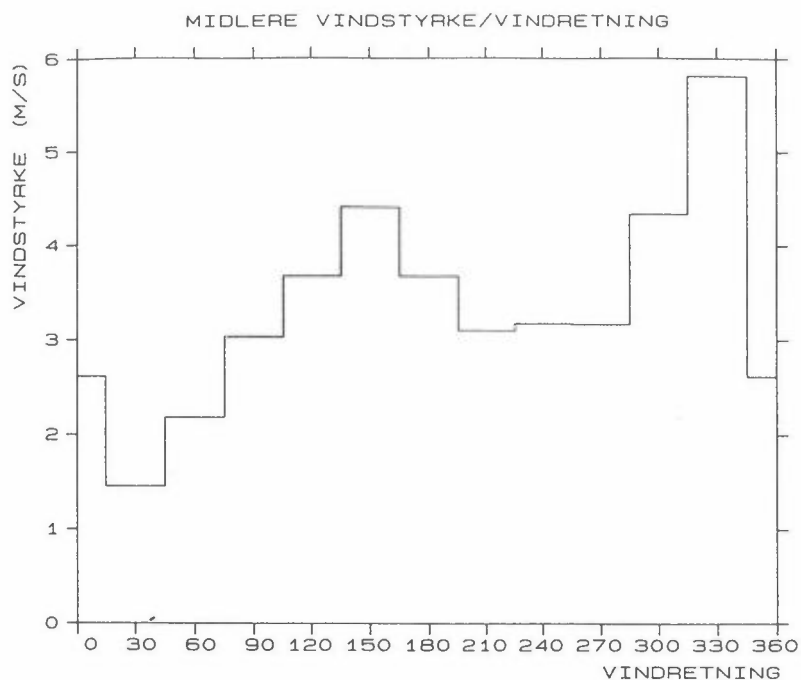
Tabellen viser at vindstyrken på Hellisøy fyr sommeren 1990 var betydelig høyere enn i 15-års perioden 1961-1975.

Vindstyrken på Grunnevikshøgda var som forventet lavere enn på Hellisøy fyr.

2.4 FORHOLD MELLOM VINDSTYRKE OG VINDRETNING

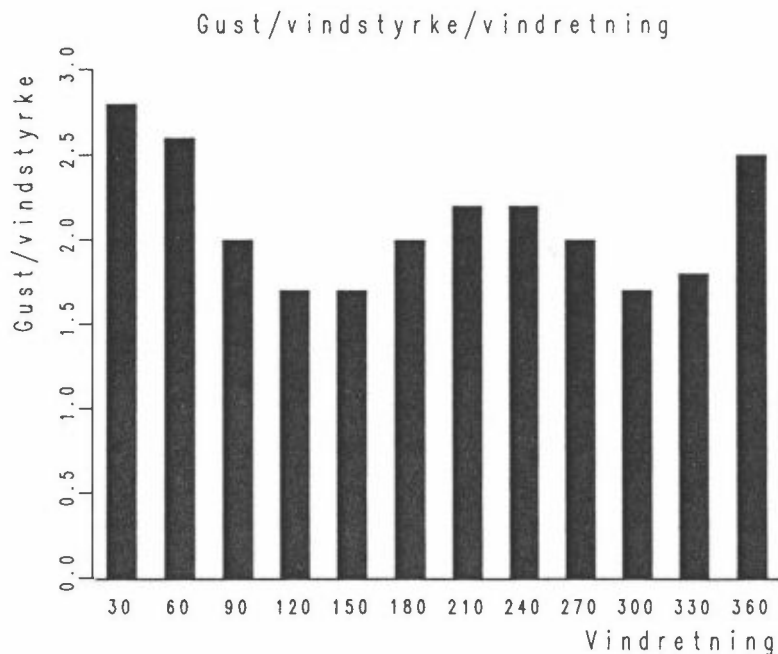
Variasjonen av vindstyrke med vindretningen for sommeren 1990 er vist i figur 5. Figuren viser midlere vindstyrke i måleperioden fordelt på tolv 30°-sektorer. Figuren viser at vind fra omkring 330° (nord-nordvest) ga den høyeste middelvindstyrken, 5,8 m/s, mens vind fra omkring 30° (nord-nordøst) ga den laveste middelvindstyrken, 1,5 m/s. Vind fra 30°-sektoren forekom imidlertid sjelden, totalt bare 1,7% av tiden.

Midlere vindstyrke fra hovedvindretningen, omkring 150°, var 4,4 m/s.

Figur 5: Midlere vindstyrke fordelt på tolv 30°-sektorer på Grunnevikshøgda sommeren 1990.

Forholdet mellom 2 sekunders gust og timemidlet vindstyrke for forskjellige vindretninger er vist i figur 6. Forholdet varierer lite med vindretningen, men var størst ved vind fra nord-nordøst (30°).

Figur 6: Forholdet mellom 2 sekunders gust og timemidlet vindstyrke ved de ulike vindretningene fra Grunnevikshøgda sommeren 1990.

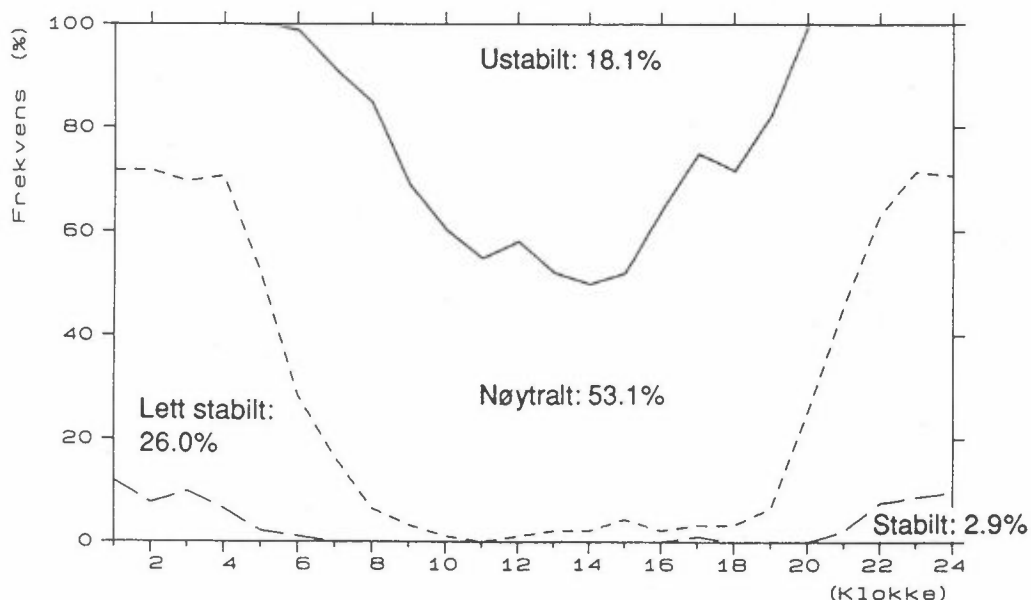
2.5 STABILITETSFORHOLD

Beskrivelse av stabilitetsforholdene er basert på timevise målinger av temperaturdifferansen mellom 10 m og 2 m.o.b. (dT). Fire stabilitetsklasser defineres på følgende måte:

Ustabil sjiktning : $dT < -0,5$ grader C
 Nøytral sjiktning : $-0,5 \leq dT < 0$ grader C
 Lett stabil sjiktning: $0 \leq dT < 0,5$ grader C
 Stabil sjiktning : $0,5 \leq dT$ grader C

Stabilitetsforholdene i fire klasser fordelt over døgnet er vist i figur 7 og gitt i tabellform i vedlegg 4.

Stasjon: Grunnevikshøgda
 Periode: 01. 06. 90-31. 08. 90
 Data : Delta T (10-2m)

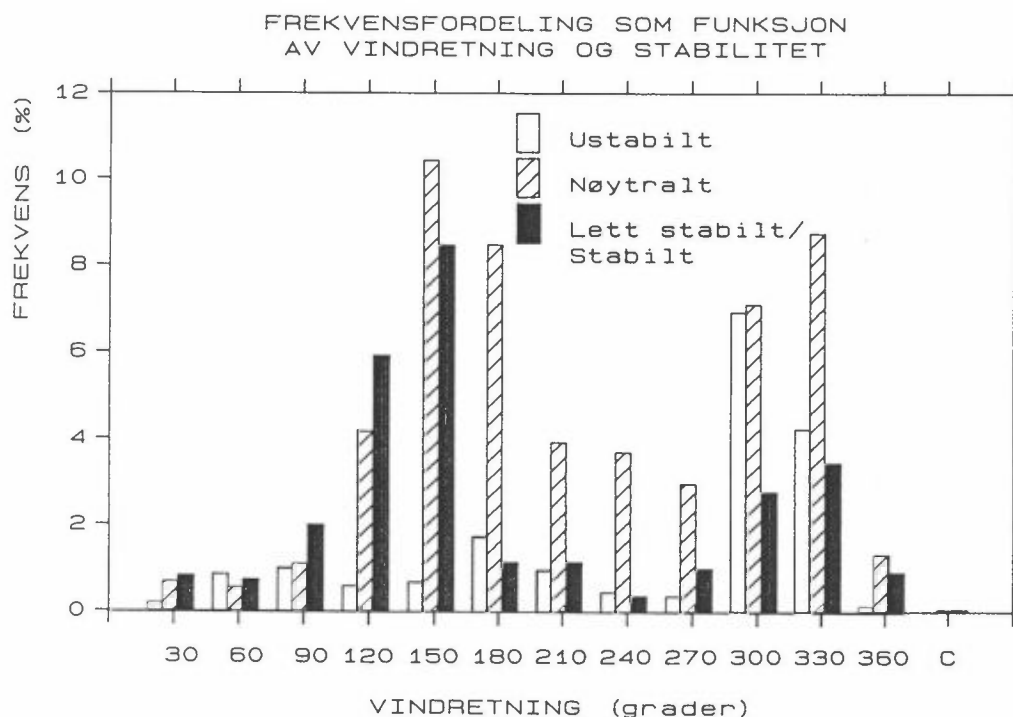
Figur 7: Døgnfordeling av fire stabilitetsklasser basert på målinger av temperaturforskjellen mellom 10 m og 2 m på Grunnevikshøgda sommeren 1990.

Stabilitetsforholdene ved Grunnevikshøgda sommeren 1990 viste en utpreget døgnvariasjon, i det stabil og lett stabil sjiktning forekom oftest om natten, mens ustabil og nøytral sjiktning forekom oftest om dagen.

Nøytral temperatursjiktning, som inntreffer ved sterk vind og i overskyet vær, forekom totalt i 53,1% av tiden. Stabil og lett stabil sjiktning med dårlige spredningsforhold forekom i henholdsvis 2,9 og 26,0% av tiden. Ustabil temperatursjiktning, som inntreffer ved soloppvarming om dagen, forekom i 18,1% av tiden på Grunnevikshøgda sommeren 1990.

2.6 VIND OG STABILITET

Statistisk bearbeidelse av vind og stabilitet for sommeren 1990 er gitt i vedlegg 4. Forekomst av ustabil, nøytral og stabil (lett stabil og stabil) sjiktning fordelt på vindretning i 12 sektorer er vist i figur 8. Figuren viser at stabile situasjoner oftest forekom ved vind fra omkring 150° (fralandsvind), mens vind fra nordvest (300°-330°) viste høy forekomst av ustabile forhold.

Figur 8: Frekvens av ustabil, nøytral og stabil (lett stabil + stabil) sjiktning fordelt på vindretning i 12 sektorer på Grunnevikshøgda sommeren 1990.

2.7 TEMPERATUR

Månedsvise middel-, maksimums- og minimumstemperatur på Grunnevikshøgda sommeren 1990 er vist i tabell 4. Midlere månedsvise døgnfordeling er gitt i vedlegg 5. Tabell 4 gir også middeltemperaturene fra Hellisøy fyr sommeren 1990 og de tilsvarende månedene i årene 1931-1960.

Tabell 4: Månedlige minimums-, maksimums- og middeltemperaturer på Grunnevikshøgda sommeren 1990 og middeltemperaturer fra Hellisøy fyr sommeren 1990 og samme måneder i årene 1931-1960.

Måned	Grunnevikshøgda 1990			Hellisøy fyr	
	Minimum	Maksimum	Middel	Middel 1990	Middel 1931-1960
Juni	7,9	20,8	13,0	12,5	11,1
Juli	7,9	22,0	13,3	13,1	13,8
August	9,4	22,9	13,8	14,1	14,1

Tabellen viser at middeltemperaturen på Grunnevikshøgda lå nær temperaturen på Hellisøy fyr sommeren 1990. Middeltemperaturen i juni 1990 var høyere enn normalt på Hellisøy fyr, mens middeltemperaturen i juli 1990 var noe lavere. Middeltemperaturen i august 1990 var lik middeltemperaturen for august måned i årene 1931-1960.

3 MÅLINGER AV LUFTKVALITET

Måleprogrammet for luftkvalitet er beskrevet i tabell 1, og lokaliseringen av målestasjonene er vist i figur 2. Sommeren 1990 ble det gjort døgnmålinger av NO_2 , SO_2 og sot på Grunnevikshøgda og Dyrholten og døgnmålinger av SO_2 og sot på Leirvåg. I tillegg ble det gjort timevise registreringer av SO_2 , NO_x , NO og NO_2 på Grunnevikshøgda og av SO_2 og NO_2 ved Dyrholten. De timevise registreringene på Grunnevikshøgda er punkt-målinger, mens på Dyrholten er målingene utført med DOAS (Differential Optical Absorption Spectrometry) langs en 500 m lang "løype" i retning øst-vest (se figur 1).

3.1 RETNINGSLINJER FOR LUFTKVALITET AV SO₂, NO₂ OG SOT

Statens forurensningstilsyn (SFT) har utarbeidet forslag til retningslinjer for luftkvalitet for en rekke stoffer, deriblant svoveldioksid, sot og nitrogen-dioksid (SFT, 1982). Retningslinjene er oppgitt i tabell 5.

Tabell 5: Forslag til retningslinjer for luftkvalitet for svoveldioksid, nitrogen-dioksid og sot.

Stoff	Enhet	Midlingstid		
		1 time	24 timer	6 mndr.
Svoveldioksid	µg/m ³	350*	100-150	40-60
Nitrogen-dioksid	µg/m ³	200-350	100-150	75
Sot	µg/m ³	-	100-150	40-60

* WHO's grenseverdi.

3.2 DATATILGJENGELIGHET

Datatilgjengelighet for sommeren 1990 er vist i tabell 6 ved antall målinger pr. måned for hver komponent.

Tabell 6: Tilgjengelighet av måledata. Antall målinger pr. måned for hver komponent.

Periode	Grunnevikshøgda							Dyrholten					Leirvåg	
	Timemålinger				Døgnmålinger			Timemålinger		Døgnmålinger			Døgnmålinger	
	NO	NO _x	NO ₂	SO ₂	NO ₂	SO ₂	Sot	NO ₂	SO ₂	NO ₂	SO ₂	Sot	SO ₂	Sot
Juni	714	714	714	683	30	30	30	593	593	30	30	30	28	28
Juli	726	726	726	694	31	31	31	716	717	31	30	31	20	20
August	739	739	739	706	31	31	31	422	421	31	24	24	23	23
Totalt (%)	98,7	98,7	98,7	94,3	100	100	100	78,4	78,4	100	91,3	92,4	77,2	77,2

Datatilgjengeligheten av luftkvalitetsmålingene sommeren 1990 er god.

3.3 DØGNMÅLINGER AV NO₂, SO₂ OG SOT

Resultatene av døgnmålingene er framstilt grafisk i vedlegg 6. Månedsmidler og høyeste døgnmiddelverdi for hver måned er gitt for NO₂ i tabell 7, SO₂ i tabell 8 og sot i tabell 9.

Tabell 7: Månedsmiddel og høyeste døgnmiddelverdi for hver måned av NO₂ i µg/m³.

Periode	Grunnevikshøgda		Dyrholten	
	Middel	Maks.	Middel	Maks.
Juni	4	8	5	13
Juli	5	12	4	12
August	4	15	5	11
Totalt	4	15	5	13

Tabell 8: Månedsmiddel og høyeste døgnmiddelverdi for hver måned av SO₂ i µg/m³.

Periode	Grunnevikshøgda		Dyrholten		Leirvåg	
	Middel	Maks.	Middel	Maks.	Middel	Maks.
Juni	2	11	6	52	1	3
Juli	3	20	2	7	1	3
August	3	26	2	12	3	21
Totalt	3	26	3	52	2	21

Tabell 9: Månedsmiddel og høyeste døgnmiddelverdi for hver måned av sot i µg/m³.

Periode	Grunnevikshøgda		Dyrholten		Leirvåg	
	Middel	Maks.	Middel	Maks.	Middel	Maks.
Juni	2	6	2	5	2	5
Juli	1	4	1	4	2	5
August	2	7	3	11	3	10
Totalt	2	7	2	11	2	10

Månedsmidlene av svoveldioksid, nitrogendioksid og sot sommeren 1990 var lave og tilsvarende verdier målt i lite forurensede områder i Norge. Det forekom imidlertid enkelte døgn med forhøyede verdier, spesielt for svoveldioksid.

Den høyeste døgnmiddelverdien av SO_2 ($52 \mu\text{g}/\text{m}^3$) ble målt ved Dyrholten 14. juni. Høyeste døgnmiddelverdi av NO_2 ($15 \mu\text{g}/\text{m}^3$) ble målt på Grunnevikshøgda 6. august. Høyeste døgnmiddelverdi av sot ($11 \mu\text{g}/\text{m}^3$) ble målt på Dyrholten 30. august. Forhøyede døgnmiddelverdier av svoveldioksid, nitrogendioksid og sot kan generelt forklares både ved langtransporterte luftforurensninger og ved bidrag fra lokale kilder. Ved å sammenholde antall timer pr. døgn med vind fra raffineriet mot målestedene, gitt i vedlegg 7, og døgnmiddelverdier av luftkvalitet, gitt i vedlegg 6, kan bidraget fra anlegget vurderes.

De høyeste døgnmiddelverdiene av SO_2 og NO_2 på Grunnevikshøgda og Dyrholten ble målt på dager da det forekom timer med vind fra raffineriet mot målestasjonene. Det ble også målt svakt forhøyede konsentrasjoner av SO_2 og NO_2 i enkelte døgn der det ikke er registrert timer med vind fra raffineriet mot målestasjonene.

Døgnmiddelverdiene av SO_2 på Leirvåg var lavere enn på de to andre stasjonene, med kun enkelte forhøyede verdier i august.

Forhøyede døgnmiddelverdier av sot ble målt både på dager med og uten forekomst av vind fra raffineriet mot målestasjonene. De høyeste døgnmiddelverdiene på de tre stasjonene ble målt 30. august. Denne dagen er det ikke registrert timer med vind fra raffineriet mot noen av målestedene.

3.4 TIMEVISE MÅLINGER AV SO_2 OG NITROGENOKSIDER

Resultatene av de timevise målingene av NO , NO_x , NO_2 og SO_2 på Grunnevikshøgda og SO_2 og NO_2 ved Dyrholten sommeren 1990 er framstilt grafisk i vedlegg 8.

Månedsmiddel beregnet fra de registrerte timemiddelverdiene er gitt i tabell 10.

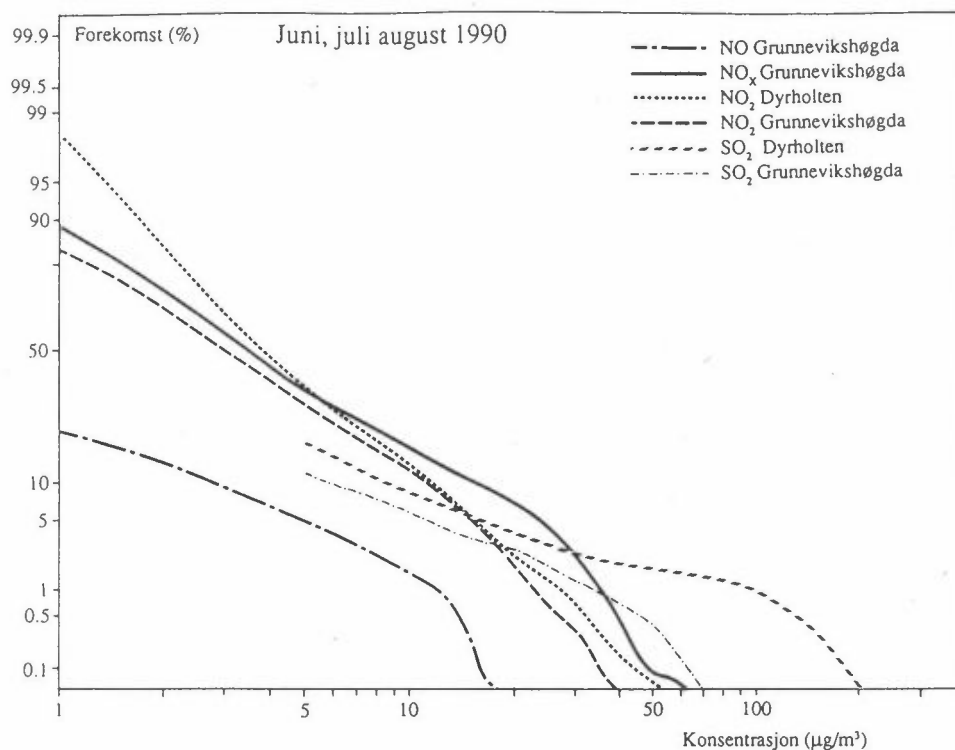
Tabell 10: Månedsmidler av SO₂ og nitrogenoksider i µg/m³ basert på timevise målinger på Grunnevikshøgda og Dyrholten sommeren 1990. Høyeste timemiddelverdi er gitt i parentes.

Periode	Grunnevikshøgda				Dyrholten	
	NO	NO _x	NO ₂	SO ₂	NO ₂	SO ₂
Juni	0,2(10,3)	3,9(40,7)	3,7(28,5)	2,2(54,1)	6,3(49,2)	10,1(422,0)
Juli	1,2(15,7)	5,8(64,9)	4,1(50,1)	3,5(55,3)	5,2(54,0)	2,9(37,0)
August	1,7(24,0)	9,0(57,5)	6,3(37,4)	2,3(58,5)	4,9(34,7)	3,1(31,8)
Totalt	1,0(24,0)	6,3(64,9)	4,7(50,1)	2,7(58,5)	5,5(54,0)	5,4(422,0)

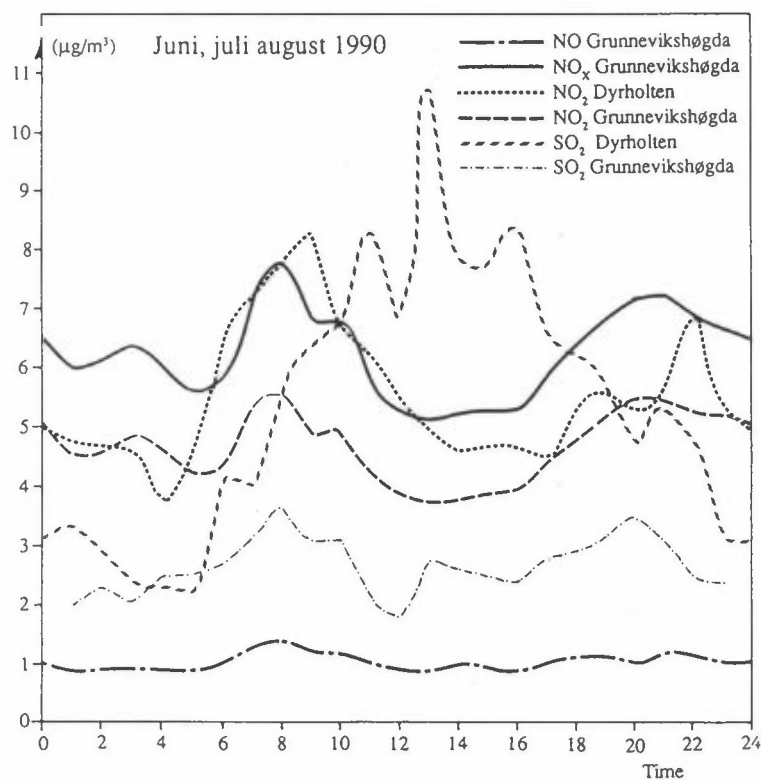
Den høyeste timemiddelverdien av NO₂, 54 µg/m³, ble målt ved Dyrholten 24. juli kl. 22. Den høyeste timemiddelverdien av SO₂, 422 µg/m³, ble målt ved Dyrholten 14. juni kl. 13. Dette er over grenseverdien for svoveldioksid midlet for en time (350 µg/m³) gitt av Verdens Helseorganisasjon.

Figur 9 viser frekvensfordelingen av de timevise konsentrasjonene av NO, NO_x, NO₂ og SO₂. Figuren viser at timemiddelverdier av NO₂ over 10 µg/m³ forekom i ca. 14% av tiden ved Dyrholten og i ca. 13% av tiden på Grunnevikshøgda. Timemiddelverdier av SO₂ over 10 µg/m³ forekom i ca. 8% av tiden ved Dyrholten og ca. 6% av tiden på Grunnevikshøgda. Timemiddelverdier av SO₂ over 50 µg/m³ forekom i ca. 1,8% av tiden ved Dyrholten og ca. 0,4% av tiden på Grunnevikshøgda. Ved Dyrholten ble det registrert 5 timer med timemiddelkonsentrasjoner av SO₂ over 150 µg/m³, alle i juni måned.

Midlere døgnvariasjon av de timevise konsentrasjonene er vist i figur 10. Figuren viser ingen utpreget døgnvariasjon for noen av komponentene, bortsett fra for SO₂ ved Dyrholten som var

Figur 9: Frekvensfordeling av timevise målinger av NO, NO_x, NO₂ og SO₂ fra Grunnevikshøgda og SO₂ og NO₂ fra Dyrholten i perioden 1. juni - 31. august 1990. Figuren viser frekvens av konsentrasjoner større enn verdiene angitt på x-aksen.

Figur 10: Midlere døgnvariasjon av nitrogenoksider og svovel-dioksid på Grunnevikshøgda og ved Dyrholten i perioden 1. juni - 31. august 1990.

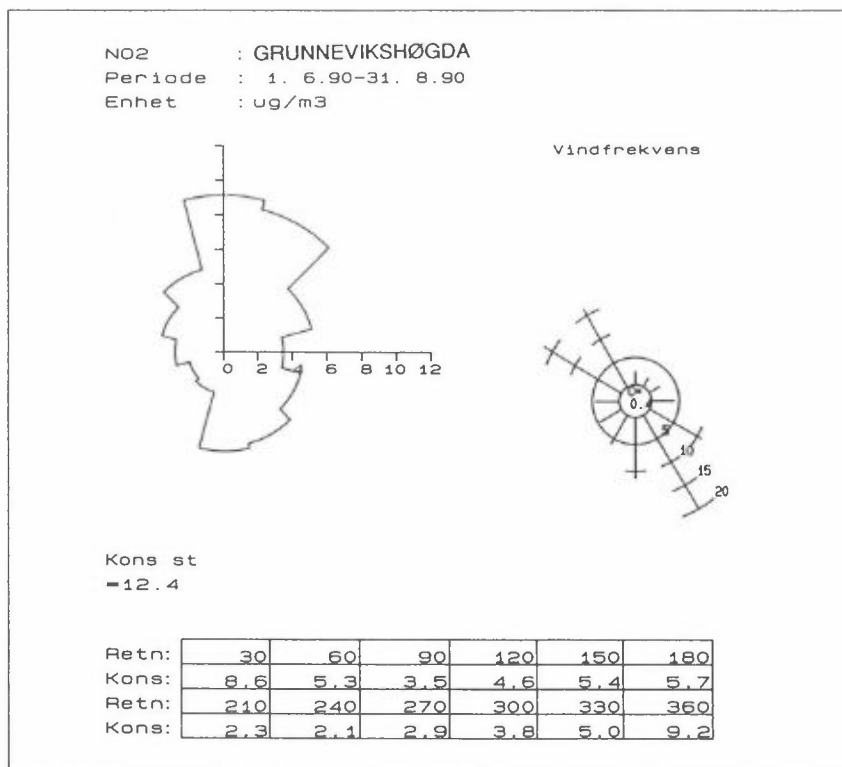
høyere om dagen enn om natten. Dette er knyttet til høy forekomst av vind inn fjorden om dagen på grunn av solgangsbris. Fordi konsentrasjonsnivåene utenom episodene var relativt lave, kan de enkelte høye timeverdiene gi utslag i døgnfordelingen.

Figurene 11 og 12 viser middelkonsentrasjoner av NO_2 fra Grunnevikshøgda og Dyrholten ved vind fra tolv 30° -sektorer på Grunnevikshøgda. Figurene viser at vind fra nord og nord-nordøst (360 og 30°) gav de høyeste middelkonsentrasjonene ved Grunnevikshøgda, mens vind fra nordøstlige retninger (30° og 60°) gav de høyeste konsentrasjonene ved Dyrholten. Forekomsten av vind fra disse retningene var imidlertid liten.

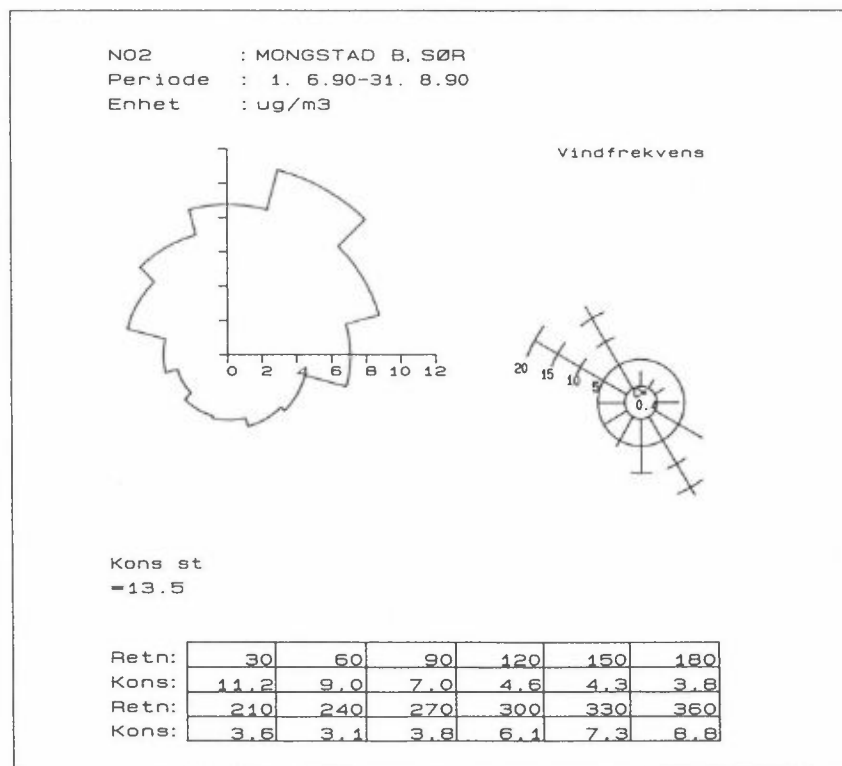
Middelkonsentrasjoner av SO_2 fra Grunnevikshøgda og Dyrholten ved vind fra tolv 30° sektorer på Grunnevikshøgda er vist i figurene 13 og 14. Figurene viser at vind fra raffineriet mot målestasjonene, nord og nord-nordvest på Grunnevikshøgda og nordvestlige retninger ved Dyrholten, gav høyere middelkonsentrasjoner av SO_2 enn vind fra andre retninger. Sommeren 1990 blåste det fra raffineriet mot målestasjonen på Grunnevikshøgda i ca. 19% av tiden og fra raffineriet mot målestasjonen på Dyrholten i ca. 33% av tiden.

Figurene 15 og 16 viser forekomst av konsentrasjoner av svoveldioksid som funksjon av vindretning fordelt på 10° -sektorer på Grunnevikshøgda og ved Dyrholten sommeren 1990. Både på Grunnevikshøgda og ved Dyrholten forekom de høyeste timemiddelkonsentrasjonene av SO_2 ved vind fra raffineriet mot målestasjonen ($310-10^\circ$ på Grunnevikshøgda og $300-320^\circ$ ved Dyrholten).

Figurene 17 og 18 viser forekomst av konsentrasjoner av nitrogendioksid som funksjon av vindretning fordelt på 10° -sektorer på Grunnevikshøgda og ved Dyrholten. De høyeste konsentrasjonene av NO_2 ved Grunnevikshøgda forekom ved vind fra sørlige retninger. Ved Dyrholten er det vanskelig å se noen sammenheng mellom vindretning og konsentrasjonsnivå for NO_2 .

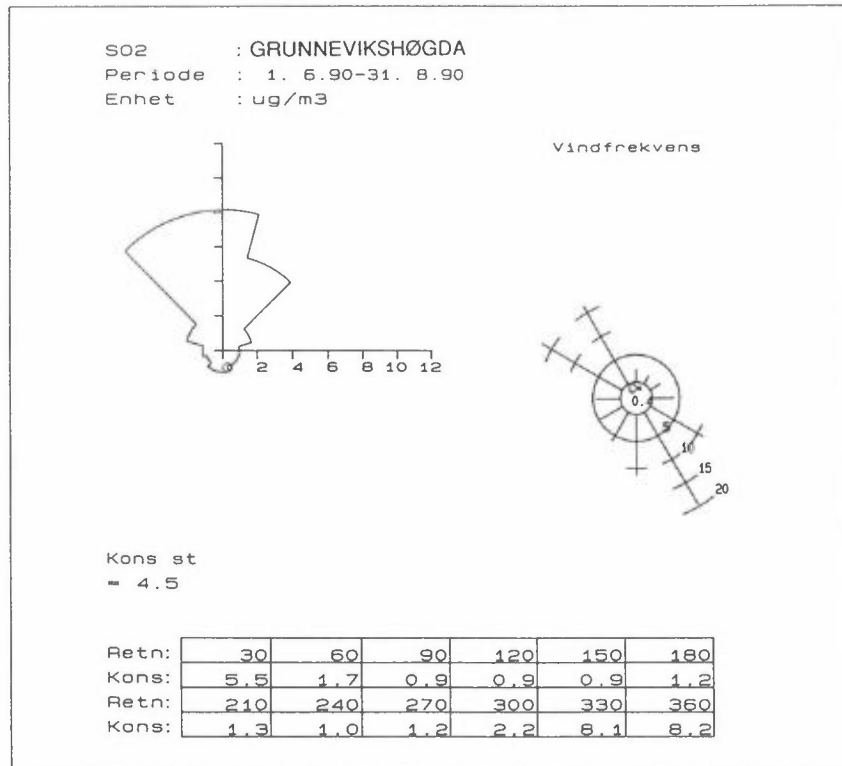

Figur 11: Middelskonsentrasjoner av NO₂ ved vind fra tolv 30°-sektorer på Grunnevikshøgda.

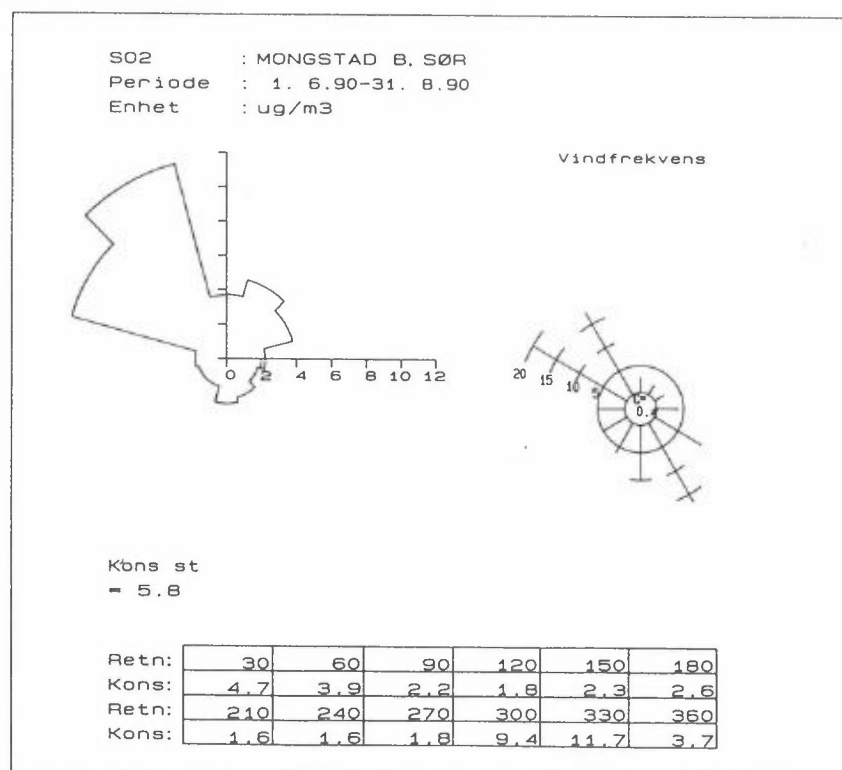

Figur 12: Middelskonsentrasjoner av NO₂ ved vind fra tolv 30°-sektorer ved Dyrholten.

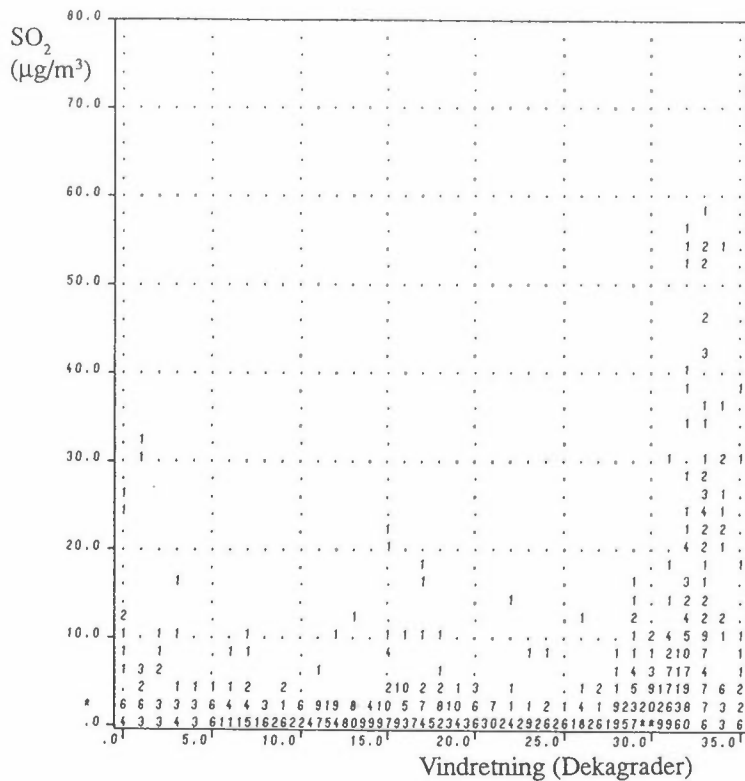

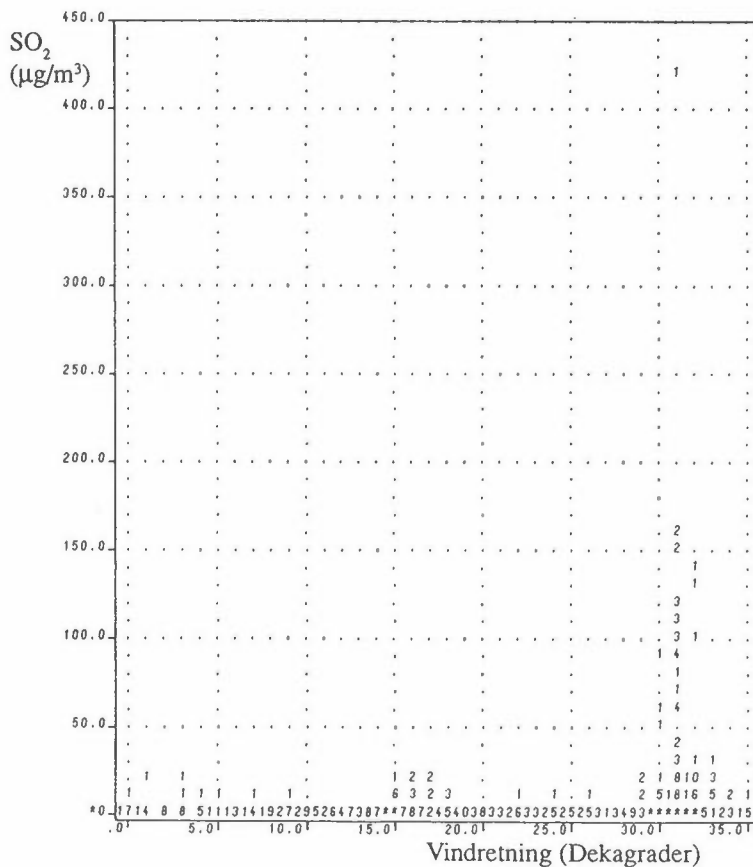
Figur 13: Middelkonsentrasjoner av SO₂ ved vind fra tolv 30°-sektorer på Grunnevikshøgda.

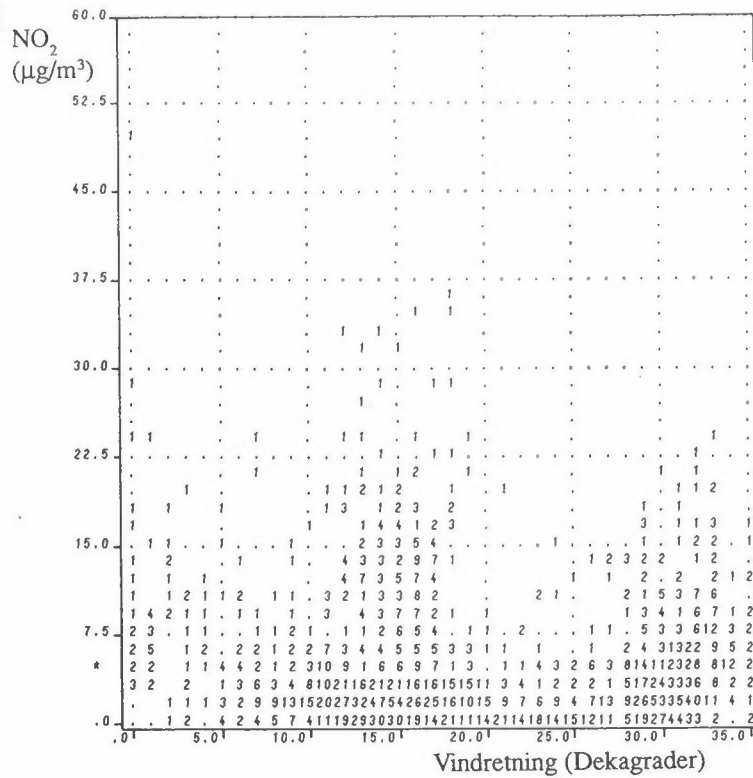
Figur 14: Middelkonsentrasjoner av SO₂ ved vind fra tolv 30°-sektorer ved Dyrholten.

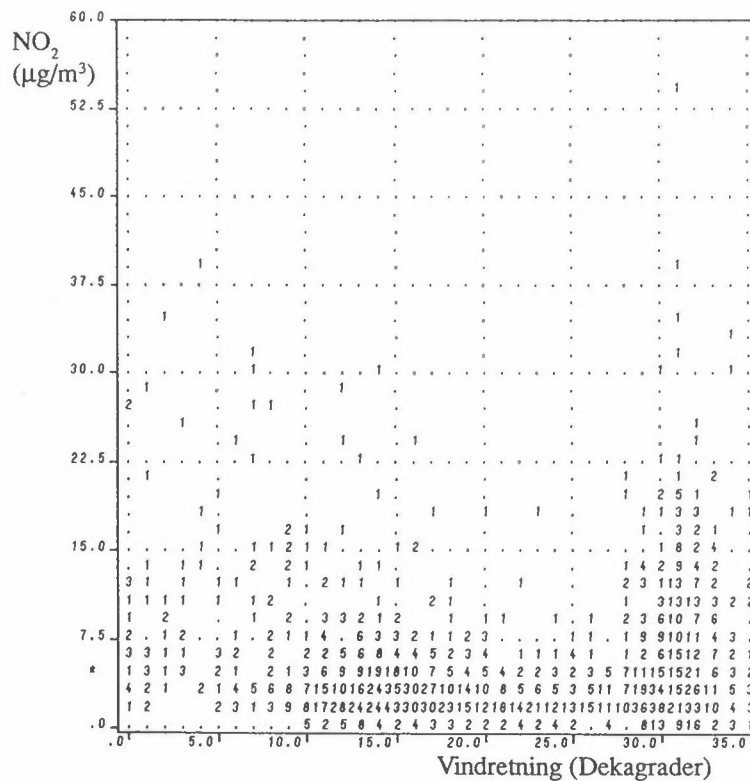
Figur 15: Forekomst av timemiddelverdier av SO₂ på Grunnevikshøgda fordelt på vindretning i 10⁰-sektorer.

Figur 16: Forekomst av timemiddelverdier av SO₂ ved Dyrholten fordelt på vindretning i 10⁰-sektorer.

Figur 17: Forekomst av timemiddelerverdier av NO₂ på Grunnevikshøgda fordelt på vindretning i 10⁰-sektorer.

Figur 18: Forekomst av timemiddelerverdier av NO₂ ved Dyrholten fordelt på vindretning i 10⁰-sektorer.

4 STØVMÅLINGER

Det ble utført støvmålinger på månedsbasis for å vurdere støvbelastningen i området. I perioden juni-august 1990 ble det målt støvfall på Grunnevikshøgda, Dyrholten og Leirvåg, og det ble samlet vindblåst støv i fire vertikalsylindere på Grunnevikshøgda og på Leirvåg. I tillegg ble det målt svevestøvkonsentrasjoner på døgnbasis på Grunnevikshøgda og Leirvåg i juni, og det ble målt svevestøvkonsentrasjoner 3 ganger i uka, (gjennomsnitt for 2, 2 og 3 døgn) på Leirvåg i juli og august. Samtidig med svevestøvmålingene ble det gjort målinger med spesialfiltre for en mikroskopiundersøkelse av svevestøvet.

4.1 STØV FALL

NILUs støvsamler registrerer den delen av støvet som faller ned i en åpen oppsamler. I hovedsak er dette partikler større enn noen titalls μm i diameter. Målemetoden svarer til en internasjonal standard (ISO), slik at målingene kan sammenliknes med målinger andre steder utført med ISO-standardmetode.

Resultatene av de månedsvise målingene sommeren 1990 er gitt i tabell 10.

Tabell 10: Støvfall i gram/m^2 pr. måned målt med NILUs støvsamlere sommeren 1990.

Måned	Grunnevikshøgda	Dyrholten	Leirvåg
Juni	0,8	1,6	0,9
Juli	1,1	1,8	1,0
August	2,5	0,4	0,6

Ved NILU brukes følgende klassifisering for totalt støvfall, som er i samsvar med svenske og finske forslag:

Meget høyt:	over 15 g/m ²	pr. 30 døgn
Høyt	: 10-15 g/m ²	pr. 30 døgn
Moderat	: 5-10 g/m ²	pr. 30 døgn
Lavt	: under 5 g/m ²	pr. 30 døgn

Resultatene fra målingene av støvfall sommeren 1990 viser et lavt nivå på alle tre stasjonene.

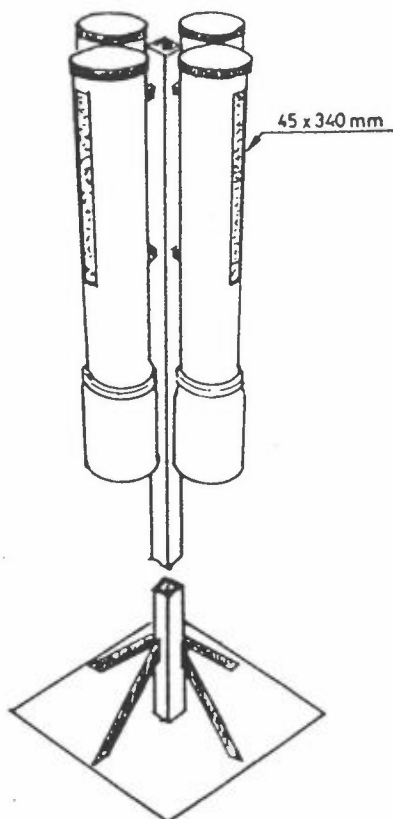
4.2 VINDBLÅST STØV

Til oppsamling av vindblåst støv ble det brukt en samler utviklet av Central Electricity Research Laboratory (CERL) i England. Denne støvsamleren er i realiteten en impaktor, idet partikler som føres med vinden vil fortsette inn i samleren, mens luftstrømmen bøyer av. Samleren er vist i figur 19 og består av fire vertikale sylindere med en åpning på 45x340 mm plassert i fire forskjellige retninger.

Resultater fra målingene av vindblåst støv sommeren 1990 er gitt i tabell 11.

Tabell 11: Vindblåst støv i mg pr. måned fordelt på fire vindsektorer sommeren 1990.

Måned	Grunnevikshøgda				Leirvåg			
	Nord	Øst	Sør	Vest	Nord	Øst	Sør	Vest
Juni	4	3	3	6	5	2	2	3
Juli	13	5	5	5	5	4	7	8
August	17	3	4	4	3	5	3	3

Figur 19: CERL støvsamler for oppsamling av vindblåst støv fordelt på fire retninger.

De fire vindsektorene, nord, øst, sør og vest angir vind fra denne sektoren. På Grunnevikshøgda betyr nord vind fra raffineriet, mens vind fra raffineriet på stasjonen Leirvåg er østlig.

Tabellen viser at støvkonsentrasjonene ved vind fra nord på Grunnevikshøgda var vesentlig høyere enn ved vind fra de andre retningene i juli og august, mens de var omtrent like ved de forskjellige vindretningene i juni.

Ved Leirvåg var støvmengdene omtrent like ved vind fra de fire sektorene.

4.3 KONSENTRASJONER AV SVEVESTØV

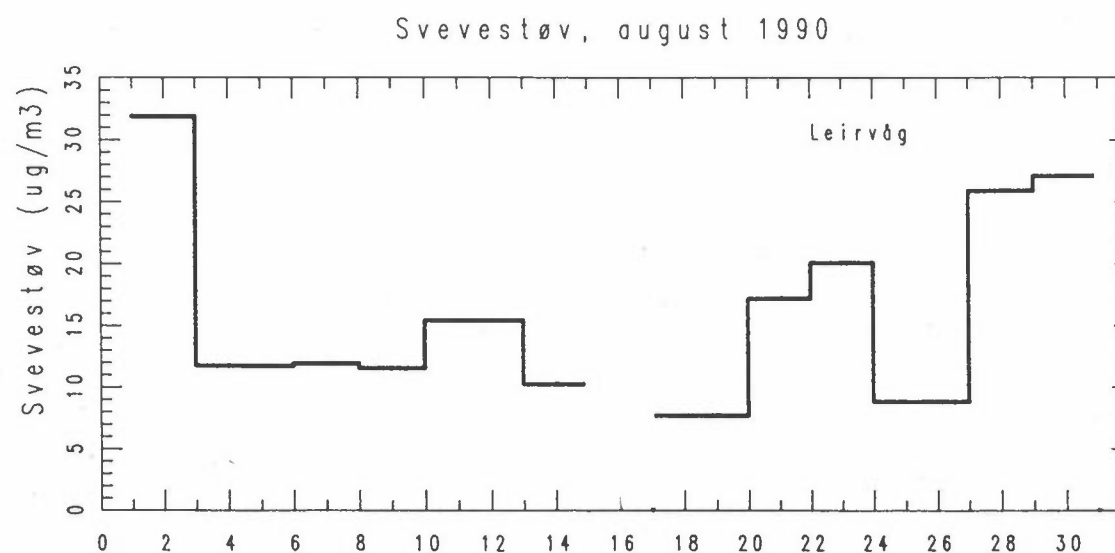
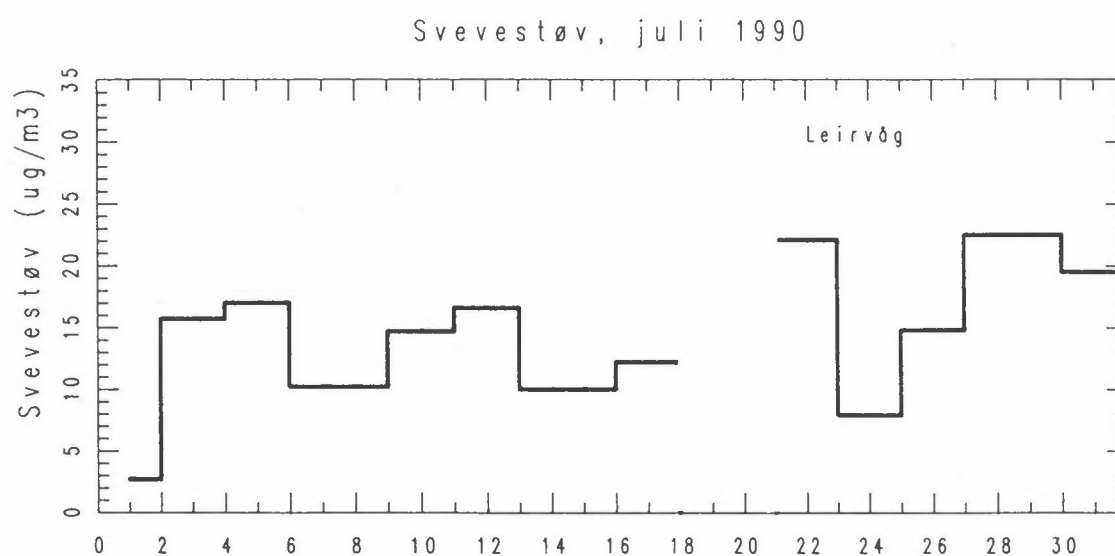
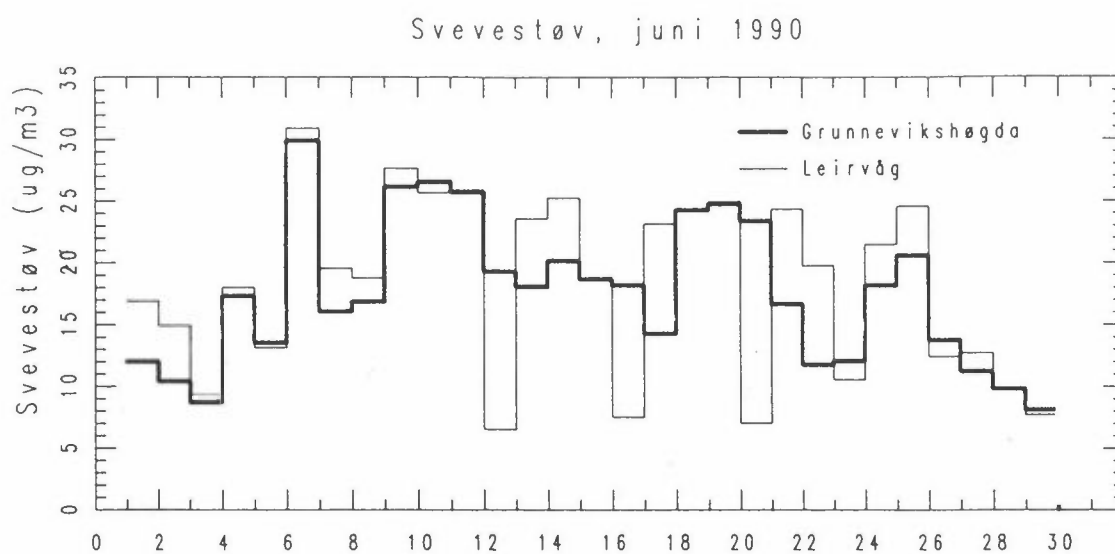
De målte konsentrasjonene av svevestøv ved Grunnevikshøgda og Leirvåg i juni og ved Leirvåg i juli og august er fremstilt

grafisk i figur 20. Høyeste middelvei i perioden, $31,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$, ble målt ved Leirvåg, som todøgns middelvei fra 1.-3. august. De målte konsentrasjonene er alle under WHO's grenseverdier for totalt svevestøv, som er $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ som middel over 24 timer (WHO, 1987). Månedsmiddelmålinger, maksimum pr. måned og medianverdier er gitt i tabell 12.

Tabell 12: Sammendrag av svevestøvkonsentrasjoner (i $\mu\text{g}/\text{m}^3$) målt ved Grunnevikshøgda og Leirvåg i juni og ved Leirvåg i juli og august.

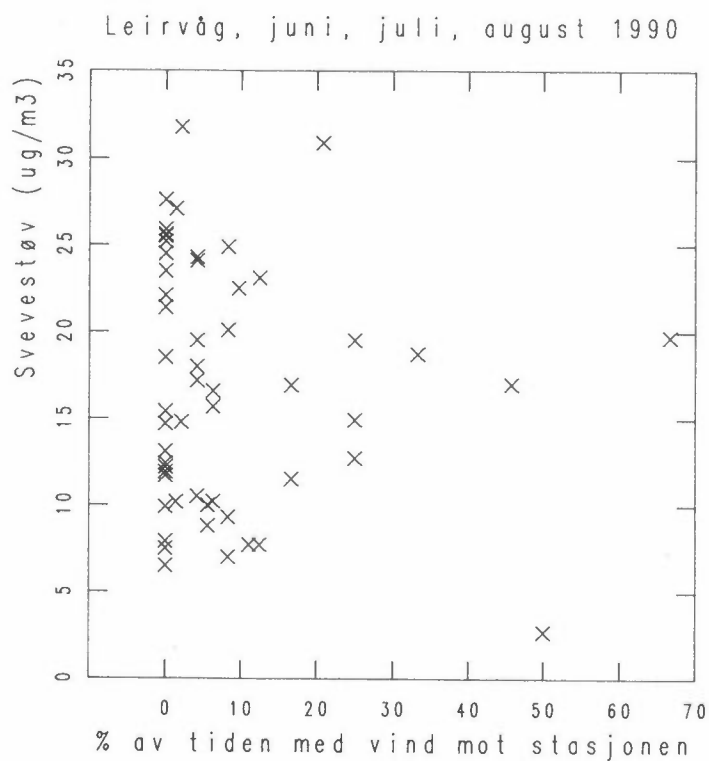
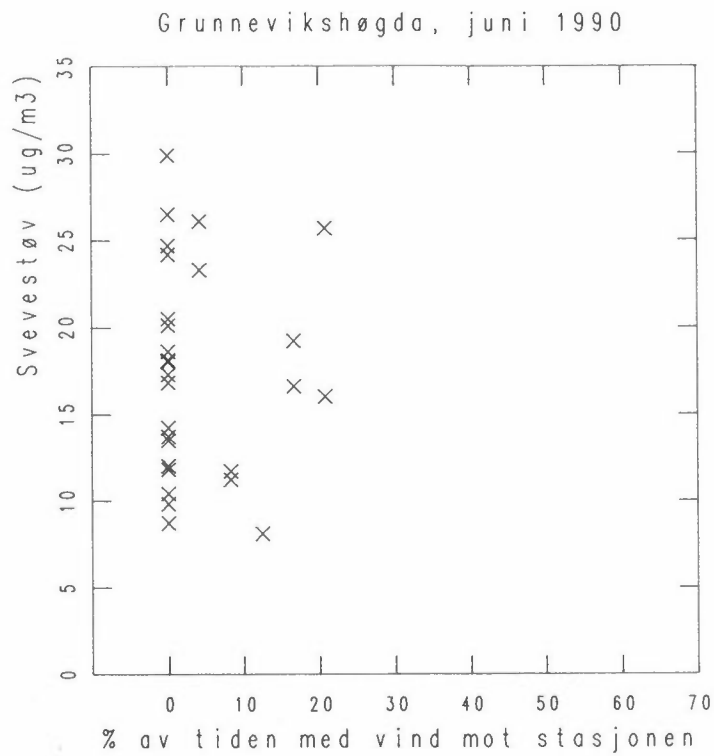
Stasjon	Måned	Aritmetrisk middel	Median (50-prosentil)	Maksimum	Dato for maks.
Grunnevikshøgda	Juni	17,4	17,3	29,9	6.-7.
Leirvåg	Juni	18,0	18,7	30,9	6.-7.
	Juli	14,7	-	22,5	27.-30.
	August	16,2	-	31,8	1.-3.

I figur 21 er det plottet målte svevestøvkonsentrasjoner mot samtidig forekomst av vind fra raffineriet mot målestasjonene. Figuren viser ingen åpenbare sammenhenger. Ved Grunnevikshøgda ble den høyeste svevestøvkonsentrasjonen målt i et døgn da det ikke ble registrert noen timer med vind fra raffineriet mot målestasjonen. Ved Leirvåg ble de høyeste konsentrasjonene, $31,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ og $30,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$, målt i perioder da det ble registrert vind fra anlegget mot målestasjonen i henholdsvis 2 og 21% av tiden. Årsakene til at vi ikke ser noen klare sammenhenger kan være flere, men det kan synes som midlingstiden (1, 2, 3 døgn) kan være for lang til å kunne fange opp konsentrasjonsvariasjonene.

Figur 20: Svevestøvkonsentrasjoner ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) ved Grunnevikshøgda og Leirvåg i juni og ved Leirvåg i juli og august 1990.

Figur 21: Sammenhenger mellom svevestøvkonsentrasjoner og forekomst av vind fra raffineriet mot målestasjonene Grunnevikshøgda og Leirvåg.

4.4 MIKROSKOPIUNDERSØKELSE AV SVEVESTØV

Resultatene fra mikroskoperingen er vist i tabell 13. I tillegg er det gitt et sammendrag av vinddata for periodene og samtidige svevestøvkonsentrasjoner. Alle filterne er sett gjennom i mikroskop, men tabellen gjengir bare de mest interessante. Det vil for det meste si de mørkeste filterne. De tabellerte filterne har gjennomgått en grundigere undersøkelse enn de andre.

I mikroskopiundersøkelsen er det sett spesielt etter koks, og forsøkt å skille mellom kalsinert- og grønn koks. I tillegg er det vurdert sot og pollen som viser seg å være en dominerende støvtype i en del tidsperioder. En har også forsøkt å finne igjen støv fra cracker-katalysatoren på filterne. Dette har vært vanskelig fordi disse partiklene har hvithet svært nær bakgrunnens (dvs. filterets) hvithet.

Total støvmengde (hovedsakelig relatert til koks- og sotmengde) på filterne anvendt for mikroskopi er vurdert etter sverting, og skalaen er beskrevet i tabellen. En gjør oppmerksom på at det ikke er gjort noe forsøk på korreksjon pga. ulik prøvetakingsvarighet og dermed luftgjennomgang.

Kodeangivelsene på ulike støvtyper er relative vurderinger slik at en bestemt støvtype kan ha høyt tall selv om den totale mengde støv er liten. Det er en tendens til at filtere med relativt mye kalsinert koks har færre finkornige partikler enn de øvrige filterne.

Alle de nevnte partikkeltypene forekommer på alle filterne. Når det i kolonnene i tabellen ikke står noe tall for angivelse av partikkeltyper, er mengden så liten at en har vurdert den som uinteressant.

Mikroskoperingen gav god sammenheng mellom forekomst av vind fra raffineriet og gjenkjennelse av støv fra raffineriet. Det

var spesielt grønnkoks og kalsinert koks som ble identifisert på dager med vind fra raffineriet.

Støvkonsentrasjonene er lave og langt under WHOs grenseverdi for døgn ($120 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Det kan imidlertid forekomme kortvarige avblåsninger fra haugene. Disse vil imidlertid ikke gi høy støvbelastning midlet over døgn og lengre perioder. Mikrosko- peringen gir at støv fra raffineriet ikke er en dominerende del av støvbelastningen i området.

5 REFERANSER

Aarnes, M.J. og Bøhler, T. (1990) Meteorologi og luftkvalitet på Mongstad vinteren 1989/90. Lillestrøm (NILU OR 53/90).

Aarnes, M.J. og Bøhler, T. (1990) Meteorologi og luftkvalitet på Mongstad våren 1990. Lillestrøm (NILU OR 82/90).

Aarnes, M.J. og Bøhler, T. (1990) Nedbørkvalitet ved Mongstad vinteren 1989/90. Lillestrøm (NILU OR 54/90).

Aarnes, M.J. og Bøhler, T. (1990) Nedbørkvalitet ved Mongstad våren 1990. Lillestrøm (NILU OR 81/90).

Aarnes, M.J. og Bøhler, T. (1991) Nedbørkvalitet ved Mongstad sommeren 1990. Lillestrøm (NILU OR 21/91).

Johnsrud, M. og Bøhler, T. (1990) Meteorologi og luftkvalitet på Mongstad høsten 1989. Lillestrøm (NILU OR 26/90)

Johnsrud, M. og Bøhler, T. (1990) Nedbørkvalitet ved Mongstad høsten 1989. Lillestrøm (NILU OR 27/90).

SFT (1982) Luftforurensning. Virkninger på helse og miljø. Oslo (Statens forurensningstilsyn. SFT-rapport, 38).

World Health Organization (1987) Air Quality Guidelines for Europe. Copenhagen (WHO regional publications European series; No. 23).

VEDLEGG 1

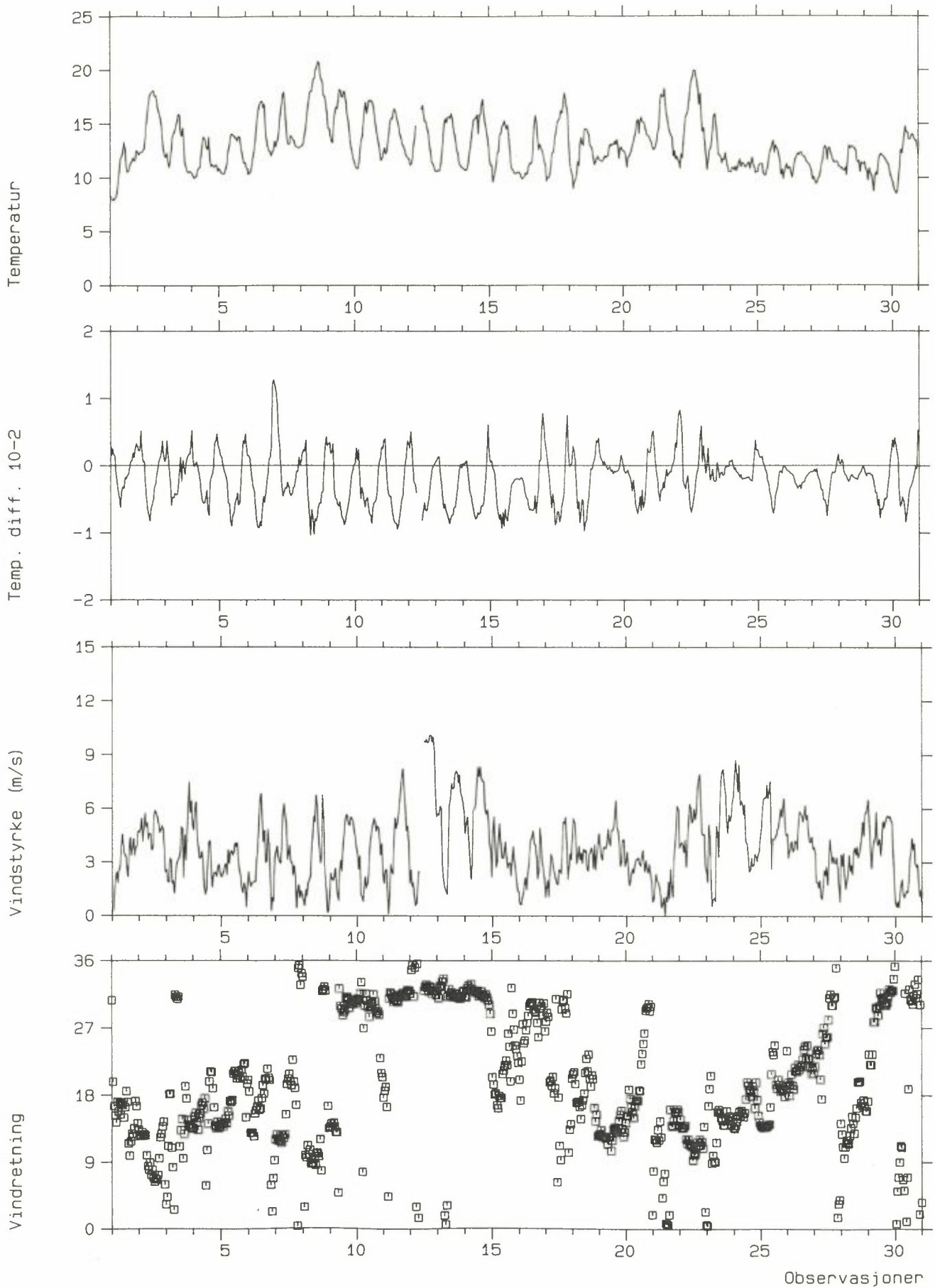
Grafisk presentasjon av meteorologiske data fra
Grunnevikshøgda.

00 37

Stasjon: Grunnevikshøgda

Måned : Juni 1990

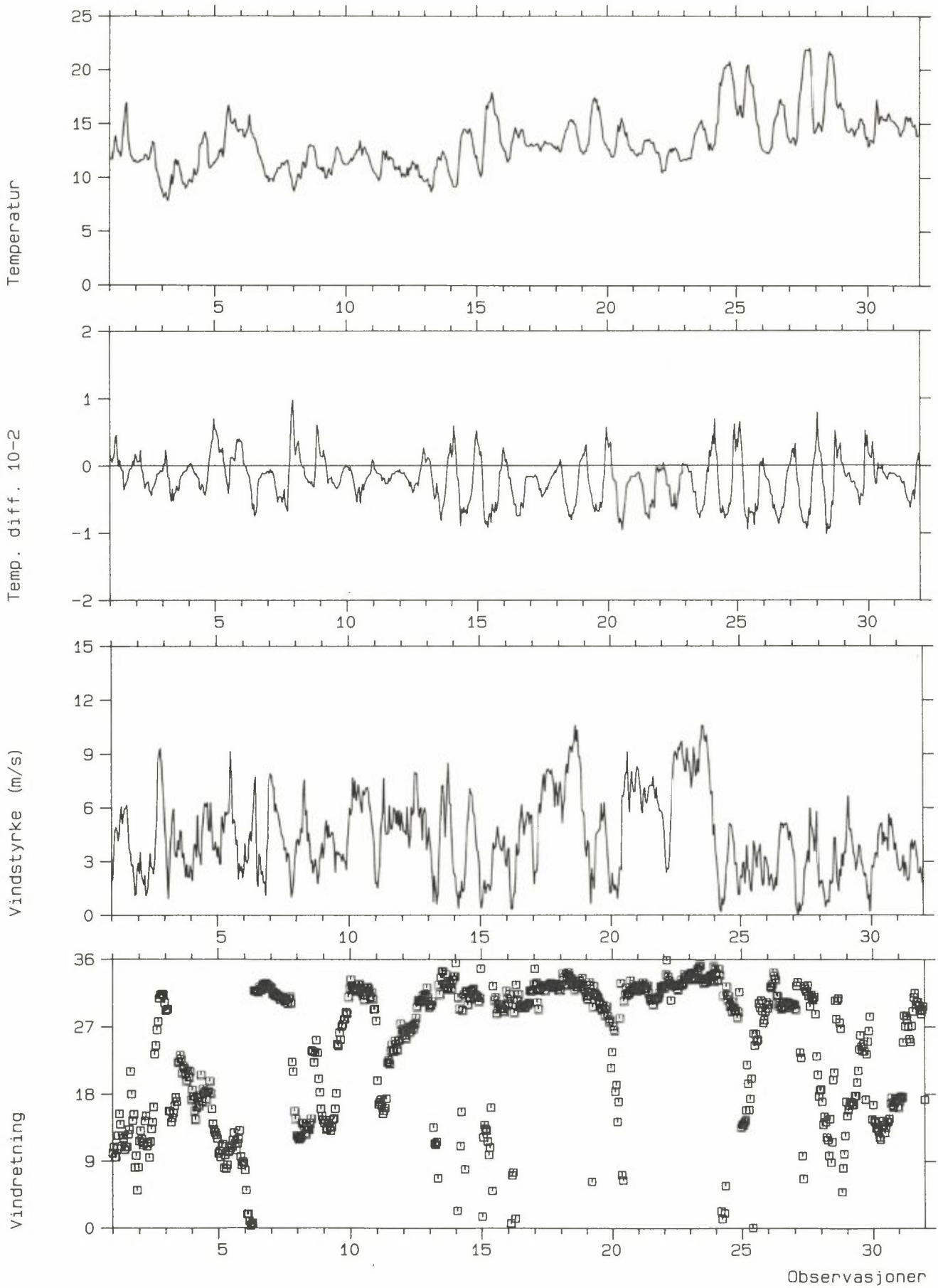

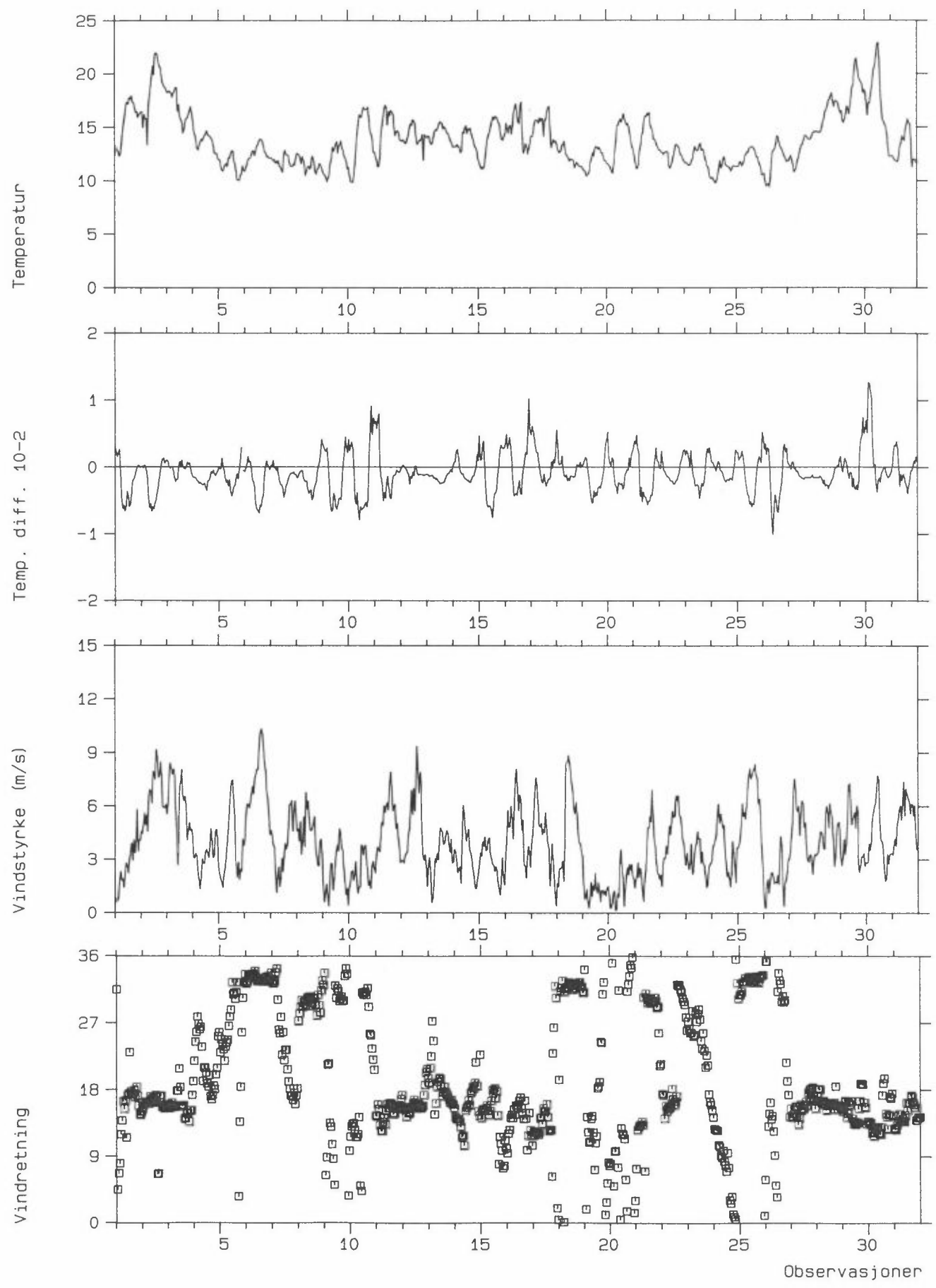
32410

Stasjon: Grunnevikshøgda

Måned : Juli 1990

Stasjon: Grunnevikshøgda
Måned : August 1990

VEDLEGG 2

Månedsvi vindstatistikk fra Grunnevikshøgda.

Stasjon : GRUNNEVIKSHØGDA
 Periode : 01.06.90 - 30.06.90

FORDELING AV VINDRETNINGER OVER DØGNET (%)

*) Vind- retning	Klokkeslett								
	01	04	07	10	13	16	19	22	Vind- rose
30	3.3	.0	3.3	.0	.0	.0	.0	10.0	2.5
60	.0	.0	3.3	3.4	.0	3.3	.0	.0	2.5
90	3.3	6.7	6.7	6.9	10.0	3.3	3.3	.0	4.9
120	13.3	20.0	23.3	6.9	13.3	13.3	6.7	6.7	12.8
150	23.3	26.7	30.0	17.2	10.0	6.7	16.7	30.0	18.4
180	3.3	13.3	6.7	17.2	10.0	3.3	13.3	6.7	12.2
210	20.0	10.0	6.7	10.3	10.0	20.0	10.0	6.7	10.6
240	3.3	6.7	.0	3.4	10.0	13.3	3.3	6.7	4.3
270	3.3	3.3	6.7	.0	3.3	.0	.0	.0	2.8
300	10.0	3.3	3.3	27.6	20.0	23.3	33.3	16.7	16.3
330	10.0	10.0	6.7	3.4	10.0	13.3	13.3	10.0	9.8
360	6.7	.0	3.3	3.4	3.3	.0	.0	3.3	2.4
Stille	.0	.0	.0	.0	.0	.0	.0	3.3	.4
Ant.obs (	30)	(30)	(30)	(29)	(30)	(30)	(30)	(30)	(716)
Midlere vind m/s	3.2	2.9	3.0	3.7	4.5	4.7	4.4	3.8	3.8

VINDSTYRKEKLASSER FORDELT PÅ VINDRETNING (%)

Klasse I: Vindstyrke .3 - 2.0 m/s
 Klasse II: Vindstyrke 2.1 - 4.0 m/s
 Klasse III: Vindstyrke 4.1 - 6.0 m/s
 Klasse IV: Vindstyrke > 6.0 m/s

*) Vind- retning	Klasser					Total	Nobs	Midlere vind m/s
	I	II	III	IV	Total			
30	2.0	.6	.0	.0	2.5	(18)	1.4	
60	1.5	.3	.7	.0	2.5	(18)	2.5	
90	1.5	1.3	1.8	.3	4.9	(35)	3.4	
120	2.5	4.7	4.5	1.1	12.8	(92)	3.8	
150	1.4	8.2	4.3	4.5	18.4	(132)	4.3	
180	1.4	7.0	3.2	.6	12.2	(87)	3.5	
210	1.5	5.7	3.4	.0	10.6	(76)	3.3	
240	1.0	1.7	1.5	.1	4.3	(31)	3.5	
270	1.1	1.4	.3	.0	2.8	(20)	2.3	
300	1.0	5.4	8.0	2.0	16.3	(117)	4.4	
330	1.7	2.4	1.8	3.9	9.8	(70)	5.2	
360	2.1	.3	.0	.0	2.4	(17)	1.5	
Stille					.4	(3)		
Total	18.7	39.0	29.5	12.4	100.0	(716)		
Midlere vind m/s	1.4	3.0	4.9	7.3			3.8	

*) Dette tallet angir sentrum av vindsektor

Stasjon : GRUNNEVIKSHØGDA
 Periode : 01.07.90 - 31.07.90

FORDELING AV VINDRETNINGER OVER DØGNET (%)

*) Vind- retning	Klokkeslett									Vind- rose
	01	04	07	10	13	16	19	22		
30	3.2	3.2	.0	.0	.0	.0	.0	.0	.0	.8
60	.0	3.2	.0	6.5	.0	.0	3.2	.0	.0	1.5
90	9.7	3.2	12.9	6.5	.0	.0	.0	6.7	6.7	4.0
120	6.5	16.1	12.9	9.7	6.5	6.5	3.2	6.7	6.7	8.6
150	12.9	19.4	19.4	6.5	9.7	.0	6.5	6.7	6.7	9.8
180	9.7	9.7	3.2	6.5	3.2	6.5	3.2	6.7	6.7	7.0
210	3.2	.0	.0	6.5	3.2	6.5	3.2	3.3	3.3	3.8
240	.0	3.2	.0	3.2	9.7	12.9	9.7	.0	.0	5.4
270	6.5	3.2	9.7	3.2	3.2	.0	3.2	6.7	6.7	5.8
300	19.4	9.7	12.9	16.1	41.9	38.7	45.2	26.7	26.7	23.8
330	22.6	25.8	19.4	29.0	22.6	29.0	22.6	33.3	33.3	26.6
360	6.5	.0	9.7	6.5	.0	.0	.0	3.3	3.3	2.7
Stille	.0	3.2	.0	.0	.0	.0	.0	.0	.0	.1
Ant.obs (	31)	(31)	(31)	(31)	(31)	(31)	(31)	(30)	(743)	
Midlere vind m/s	3.9	3.3	3.8	4.4	5.6	5.4	4.9	4.3	4.3	4.4

VINDSTYRKEKLASSER FORDELT PÅ VINDRETNING (%)

Klasse I: Vindstyrke .3 - 2.0 m/s
 Klasse II: Vindstyrke 2.1 - 4.0 m/s
 Klasse III: Vindstyrke 4.1 - 6.0 m/s
 Klasse IV: Vindstyrke > 6.0 m/s

*) Vind- retning	Klasser					Total	Nobs	Midlere vind m/s
	I	II	III	IV				
30	.5	.3	.0	.0	.8	(6)	1.5	
60	.9	.5	.0	.0	1.5	(11)	1.6	
90	1.2	1.7	1.1	.0	4.0	(30)	3.0	
120	1.9	2.6	3.2	.9	8.6	(64)	3.8	
150	1.9	3.5	4.2	.3	9.8	(73)	3.6	
180	1.1	3.6	1.6	.7	7.0	(52)	3.5	
210	.9	2.0	.8	.0	3.8	(28)	2.9	
240	.5	3.0	1.6	.3	5.4	(40)	3.5	
270	1.2	2.4	1.7	.4	5.8	(43)	3.6	
300	1.3	8.6	9.4	4.4	23.8	(177)	4.5	
330	2.3	3.6	4.7	16.0	26.6	(198)	6.2	
360	.8	.5	.7	.7	2.7	(20)	4.1	
Stille					.1	(1)		
Total	14.7	32.4	29.1	23.7	100.0	(743)		
Midlere vind m/s	1.4	3.0	5.0	7.6			4.4	

*) Dette tallet angir sentrum av vindsektor

Stasjon : GRUNNEVIKSHØGDA
 Periode : 01.08.90 - 31.08.90

FORDELING AV VINDRETNINGER OVER DØGNET (%)

*) Vind- retning	Klokkeslett									Vind- rose
	01	04	07	10	13	16	19	22		
30	.0	.0	.0	.0	.0	6.5	.0	.0	1.7	
60	3.2	3.2	.0	12.9	.0	3.2	.0	3.2	2.4	
90	6.5	3.2	3.2	3.2	3.2	.0	3.2	3.2	3.4	
120	16.1	22.6	19.4	6.5	3.2	3.2	3.2	6.5	10.6	
150	25.8	35.5	48.4	29.0	29.0	22.6	25.8	32.3	30.3	
180	12.9	3.2	.0	12.9	25.8	25.8	22.6	9.7	14.8	
210	3.2	3.2	.0	6.5	.0	.0	3.2	9.7	3.8	
240	3.2	3.2	6.5	3.2	9.7	6.5	3.2	.0	3.8	
270	6.5	9.7	6.5	6.5	.0	.0	3.2	3.2	4.3	
300	6.5	3.2	3.2	6.5	12.9	19.4	16.1	12.9	10.1	
330	12.9	12.9	9.7	9.7	16.1	12.9	16.1	16.1	12.7	
360	3.2	.0	.0	3.2	.0	.0	3.2	3.2	2.0	
Stille	.0	.0	3.2	.0	.0	.0	.0	.0	.1	
Ant.obs (	31)	(31)	(31)	(31)	(31)	(31)	(31)	(31)	(743)	
Midlere vind m/s	2.9	3.7	3.8	4.6	4.9	4.9	4.0	3.4	4.0	

VINDSTYRKEKLASSER FORDELT PÅ VINDRETNING (%)

Klasse I: Vindstyrke .3 - 2.0 m/s
 Klasse II: Vindstyrke 2.1 - 4.0 m/s
 Klasse III: Vindstyrke 4.1 - 6.0 m/s
 Klasse IV: Vindstyrke > 6.0 m/s

*) Vind- retning	Klasser					Total	Nobs	Midlere vind m/s
	I	II	III	IV				
30	1.5	.3	.0	.0	1.7	(13)	1.5	
60	1.9	.3	.0	.3	2.4	(18)	2.2	
90	1.5	1.1	.7	.1	3.4	(25)	2.6	
120	2.6	5.0	2.0	1.1	10.6	(79)	3.4	
150	1.9	8.5	12.0	7.9	30.3	(225)	4.8	
180	1.6	7.0	4.3	1.9	14.8	(110)	3.9	
210	.8	2.6	.4	.0	3.8	(28)	2.7	
240	1.2	2.3	.3	.0	3.8	(28)	2.4	
270	.4	3.2	.7	.0	4.3	(32)	3.1	
300	1.5	4.0	3.8	.8	10.1	(75)	3.9	
330	1.2	2.8	2.6	6.1	12.7	(94)	5.5	
360	.8	1.1	.1	.0	2.0	(15)	1.9	
Stille					.1	(1)		
Total	16.8	38.1	26.8	18.2	100.0	(743)		
Midlere vind m/s	1.3	2.0	4.9	7.2			4.0	

*) Dette tallet angir sentrum av vindsektor

VEDLEGG 3

Vindstatistikk fra Grunnevikshøgda.

Stasjon : GRUNNEVIKSHØGDA
 Periode : 01.06.90 - 31.08.90

FORDELING AV VINDRETNINGER OVER DØGNET (%)

*) Vind- retning	Klokkeslett									Vind- rose
	01	04	07	10	13	16	19	22		
30	2.2	1.1	1.1	.0	.0	2.2	.0	3.3	1.7	
60	1.1	2.2	1.1	7.7	.0	2.2	1.1	1.1	2.1	
90	6.5	4.3	7.6	5.5	4.3	1.1	2.2	3.3	4.1	
120	12.0	19.6	18.5	7.7	7.6	7.6	4.3	6.6	10.7	
150	20.7	27.2	32.6	17.6	16.3	9.8	16.3	23.1	19.5	
180	8.7	8.7	3.3	12.1	13.0	12.0	13.0	7.7	11.3	
210	8.7	4.3	2.2	7.7	4.3	8.7	5.4	6.6	6.0	
240	2.2	4.3	2.2	3.3	9.8	10.9	5.4	2.2	4.5	
270	5.4	5.4	7.6	3.3	2.2	.0	2.2	3.3	4.3	
300	12.0	5.4	6.5	16.5	25.0	27.2	31.5	18.7	16.8	
330	15.2	16.3	12.0	14.3	16.3	18.5	17.4	19.8	16.4	
360	5.4	.0	4.3	4.4	1.1	.0	1.1	3.3	2.4	
Stille	.0	1.1	1.1	.0	.0	.0	.0	1.1	.2	
Ant.obs (	92)	(92)	(92)	(91)	(92)	(92)	(92)	(91)	(2202)	
Midlere vind m/s	3.3	3.3	3.6	4.2	5.0	5.0	4.4	3.8	4.1	

VINDSTYRKEKLASSER FORDELT PÅ VINDRETNING (%)

Klasse I: Vindstyrke .3 - 2.0 m/s
 Klasse II: Vindstyrke 2.1 - 4.0 m/s
 Klasse III: Vindstyrke 4.1 - 6.0 m/s
 Klasse IV: Vindstyrke > 6.0 m/s

*) Vind- retning	Klasser					Total	Nobs	Midlere vind m/s
	I	II	III	IV				
30	1.3	.4	.0	.0	1.7	(37)	1.5	
60	1.5	.4	.2	.1	2.1	(47)	2.2	
90	1.4	1.4	1.2	.1	4.1	(90)	3.0	
120	2.3	4.1	3.2	1.0	10.7	(235)	3.7	
150	1.7	6.7	6.9	4.2	19.5	(430)	4.4	
180	1.4	5.9	3.0	1.0	11.3	(249)	3.7	
210	1.1	3.4	1.5	.0	6.0	(132)	3.1	
240	.9	2.3	1.1	.1	4.5	(99)	3.2	
270	.9	2.4	.9	.1	4.3	(95)	3.2	
300	1.3	6.0	7.0	2.4	16.8	(369)	4.3	
330	1.7	3.0	3.0	8.7	16.4	(362)	5.8	
360	1.2	.6	.3	.2	2.4	(52)	2.6	
Stille					.2	(5)		
Total	16.7	36.5	28.4	18.2	100.0	(2202)		
Midlere vind m/s	1.4	3.0	4.9	7.4			4.1	

*) Dette tallet angir sentrum av vindsektor

VEDLEGG 4

Stabilitetsklasser fordelt over døgnet og frekvensfordeling
som funksjon av vindretning, vindstyrke og stabilitet fra
Grunnevikshøgda.

Stasjon : GRUNNEVIKSHØGDA
 Parameter: Temperatur differanse (DT)
 Enhet : Grader C
 Periode : 01.06.90 - 31.08.90

STABILITETSKLASSE (%) FORDELT OVER DØGNET

Klasse I: Ustabil DT < -.5 Grader C
 Klasse II: Nøytral -.5 < DT < .0 Grader C
 Klasse III: Lett stabil .0 < DT < .5 Grader C
 Klasse IV: Stabil .5 < DT Grader C

Time	Klasser			
	I	II	III	IV
01	.0	28.3	59.8	12.0
02	.0	28.3	64.1	7.6
03	.0	30.4	59.8	9.8
04	.0	29.3	64.1	6.5
05	.0	47.8	50.0	2.2
06	1.1	70.7	27.2	1.1
07	8.7	75.0	16.3	.0
08	15.2	78.3	6.5	.0
09	30.8	65.9	3.3	.0
10	39.6	59.3	1.1	.0
11	45.1	54.9	.0	.0
12	41.8	57.1	1.1	.0
13	47.8	50.0	2.2	.0
14	50.0	47.8	2.2	.0
15	47.8	47.8	4.3	.0
16	35.9	62.0	2.2	.0
17	25.0	71.7	2.2	1.1
18	28.3	68.5	3.3	.0
19	17.4	76.1	6.5	.0
20	.0	75.0	25.0	.0
21	.0	54.3	43.5	2.2
22	.0	37.0	55.4	7.6
23	.0	28.6	62.6	8.8
24	.0	29.3	60.9	9.8
Total	18.1	53.1	26.0	2.9

Antall obs : 2203
 Manglende obs: 5

Delta T : GRUNNEVIKSHØGDA
 Vind : GRUNNEVIKSHØGDA
 Periode : 01.06.90 - 31.08.90
 Enhet : Prosent

FREKVENSFORDELING SOM FUNKSJON AV VINDRETNING, VINDSTYRKE OG STABILITET

Klasse I: Ustabil DT < - .5 Grader C
 Klasse II: Nøytral - .5 < DT < .0 Grader C
 Klasse III: Lett stabil .0 < DT < .5 Grader C
 Klasse IV: Stabil .5 < DT Grader C

Vindstille: U mindre eller lik .2 m/s

Vind- retning	.0- 2.0 m/s				2.0- 4.0 m/s				4.0- 6.0 m/s				over 6.0 m/s				Rose	
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV		
30	.2	.5	.6	.0	.0	.2	.2	.0	.0	.0	.0	.0	.0	.0	.0	.0	.0	1.7
60	.6	.3	.5	.0	.1	.1	.1	.0	.1	.1	.0	.0	.0	.0	.0	.0	.0	2.1
90	.2	.5	.7	.0	.3	.2	.7	.2	.4	.4	.4	.0	.1	.0	.0	.0	.0	4.1
120	.2	.9	1.2	.0	.3	1.2	1.9	.7	.0	1.4	1.5	.2	.0	.7	.3	.0	.0	10.7
150	.2	.7	.8	.0	.2	2.7	3.2	.6	.1	4.3	2.3	.2	.2	2.8	1.3	.0	.0	19.6
180	.1	.8	.4	.1	1.0	4.3	.6	.0	.5	2.5	.0	.0	.2	.9	.0	.0	.0	11.3
210	.1	.4	.5	.0	.6	2.4	.3	.0	.2	1.1	.2	.0	.0	.0	.0	.0	.0	6.0
240	.0	.7	.2	.0	.4	1.8	.1	.0	.1	1.0	.0	.0	.0	.1	.0	.0	.0	4.5
270	.0	.5	.2	.2	.3	1.5	.6	.0	.0	.9	.0	.0	.0	.1	.0	.0	.0	4.3
300	.1	.6	.4	.1	2.0	2.5	1.5	.1	3.6	2.8	.6	.0	1.2	1.1	.0	.0	.0	16.8
330	.3	.7	.6	.1	.7	1.4	.9	.0	.2	1.7	1.0	.0	3.0	4.9	.9	.0	.0	16.4
360	.1	.5	.5	.1	.0	.3	.3	.0	.0	.2	.0	.0	.0	.2	.0	.0	.0	2.4
Stille	.0	.0	.0	.0														.1
Total	2.3	7.1	6.6	.8	5.8	18.6	10.5	1.7	5.2	16.6	6.2	.4	4.8	10.9	2.5	.0	.0	100.0
Forekomst		16.8 %				36.5 %				28.4 %				18.2 %				100.0 %
Vindstyrke		1.3 m/s				3.0 m/s				4.9 m/s				7.4 m/s				4.1 m/s

Fordeling på stabilitetsklasser

	Klasse I	Klasse II	Klasse III	Klasse IV	
Forekomst	18.1 %	53.1 %	25.9 %	2.9 %	100.0 %

Antall obs. : 2198
 Manglende obs.: 10

VEDLEGG 5

Statistikk av temperaturdata fra Grunnevikshøgda.

Stasjon : GRUNNEVIKSHØGDA
 Periode : 01.06.90 - 31.08.90
 Parameter: TEMPERATUR
 Enhet : GRADER C

MIDDEL-, MAKSIMUM- OG MINIMUMVERDIER

Måned	Nobs	Tmidl	Maks			Min			Midlere	
			T	Dag	Kl	T	Dag	Kl	Tmaks	Tmin
Jun 1990	30	13.0	20.8	8	16	7.9	1	04	15.7	10.5
Jul 1990	31	13.3	22.0	27	18	7.9	3	06	15.4	11.1
Aug 1990	31	13.8	22.9	30	12	9.4	26	07	15.8	11.6

FOREKOMST INNEN GITTE GRENSER

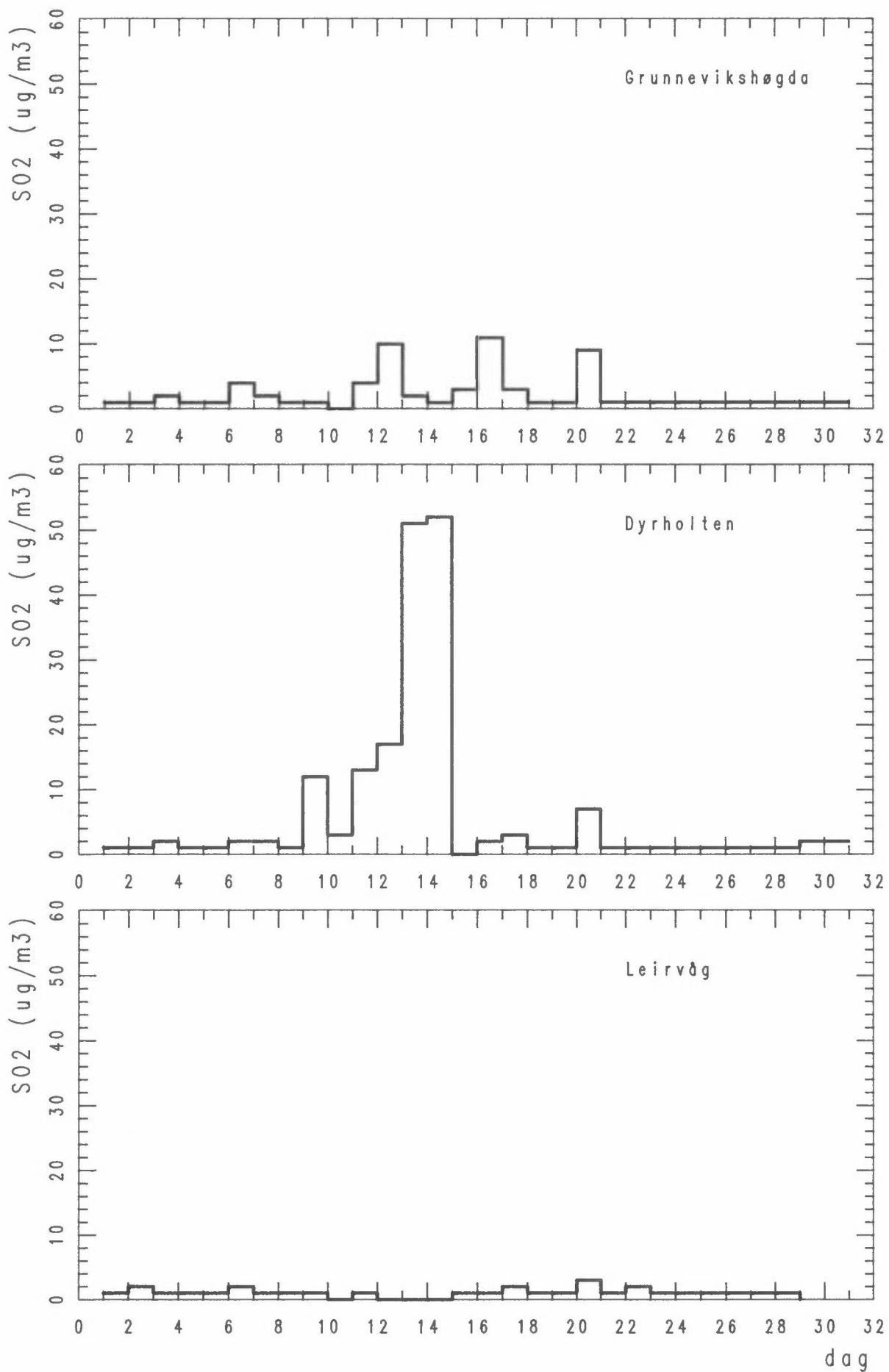
Måned	T < .0		T < 5.0		T < 10.0		T < 15.0		T < 20.0	
	Døgn	Timer	Døgn	Timer	Døgn	Timer	Døgn	Timer	Døgn	Timer
Jun 1990	0	0	0	0	9	32	30	568	30	712
Jul 1990	0	0	0	0	10	53	31	585	31	720
Aug 1990	0	0	0	0	4	11	30	532	31	727

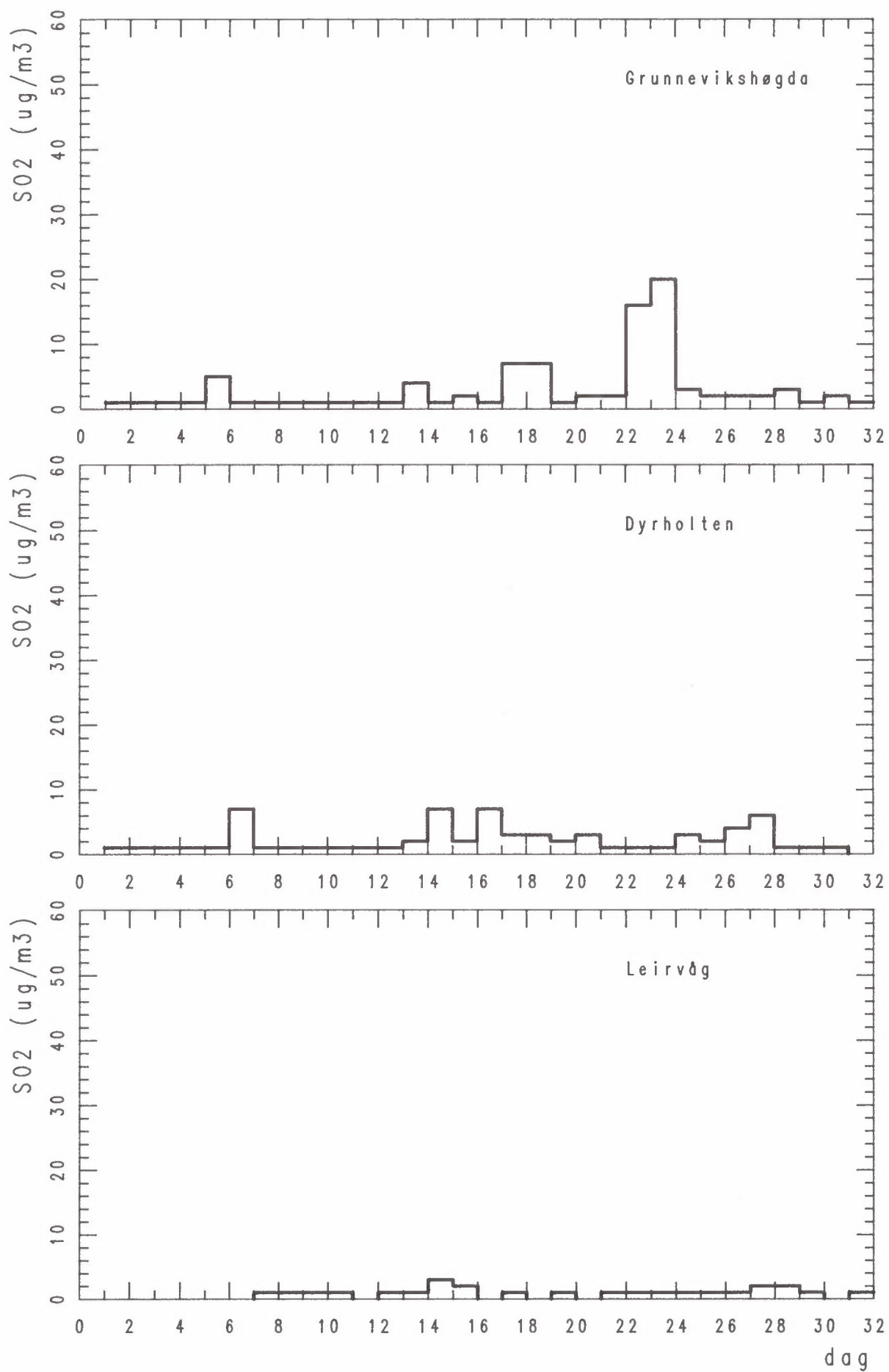
VEDLEGG 6

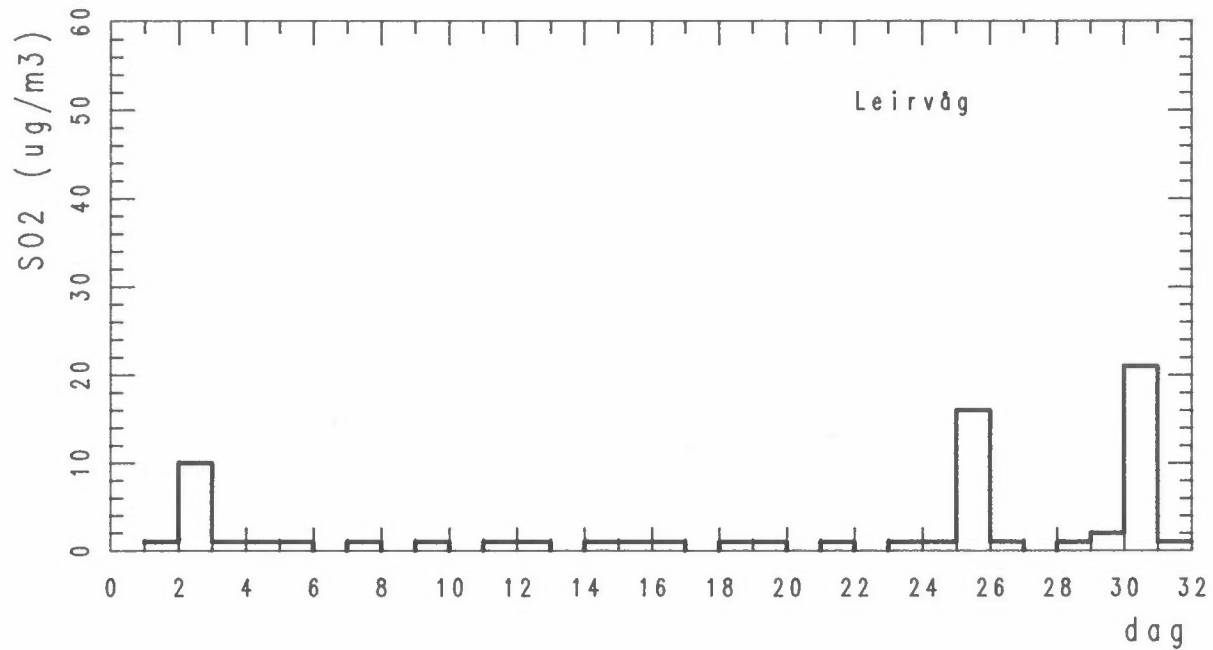
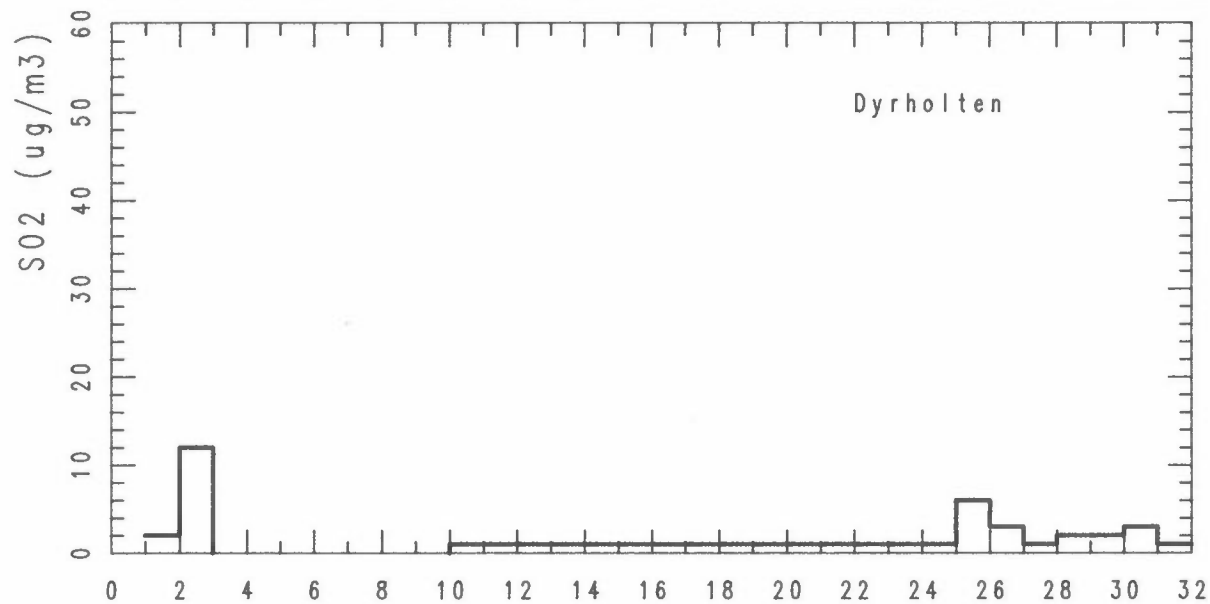
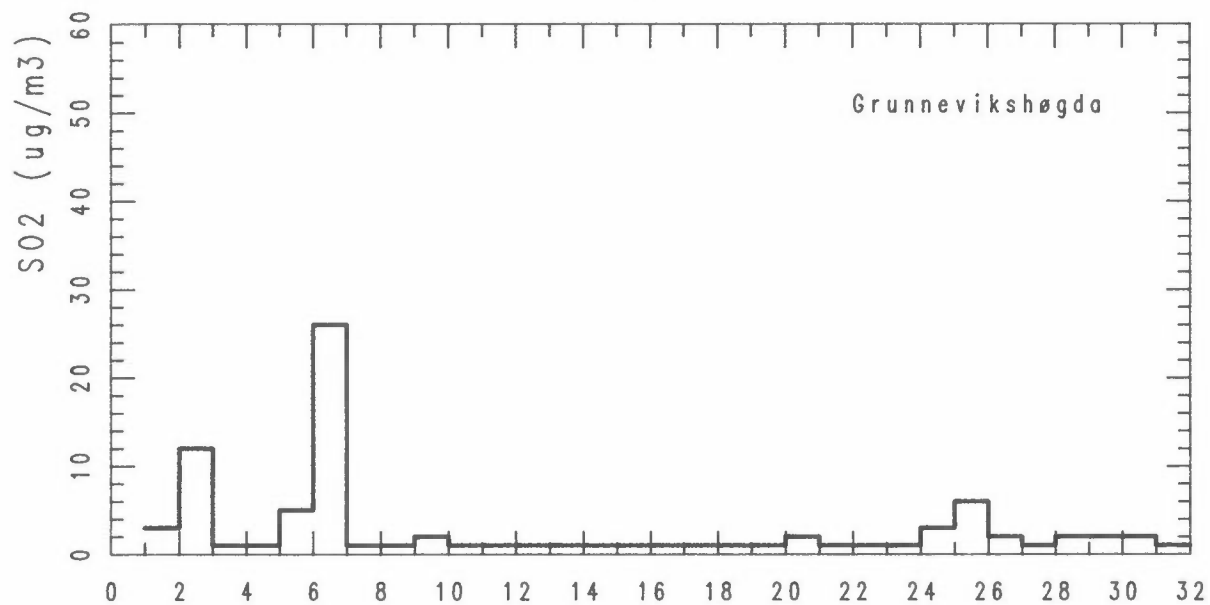
Grafisk fremstilling av målte døgnmiddelverdier av SO₂, NO₂
og sot fra Grunnevikshøgda, Dyrholten og Leirvåg.

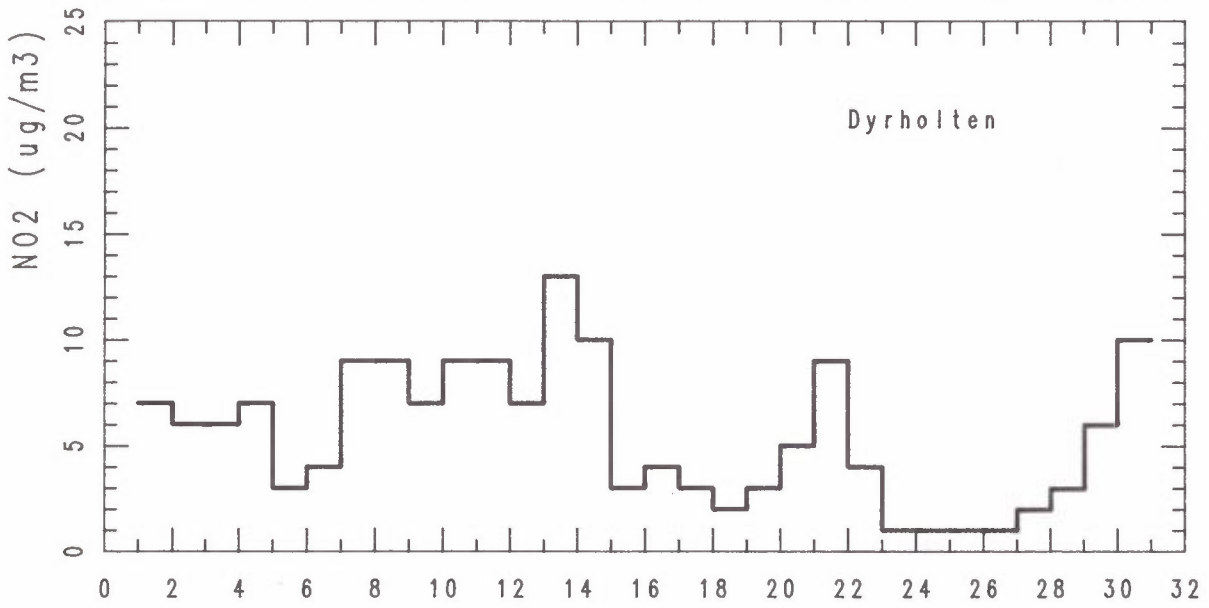
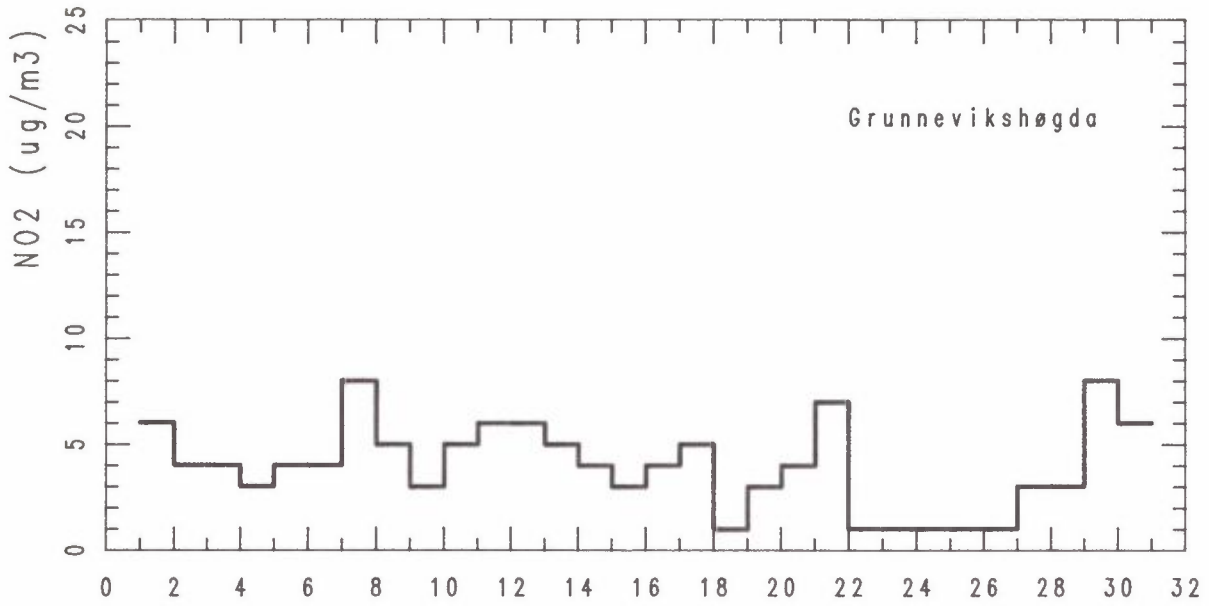

SO₂, juni 1990

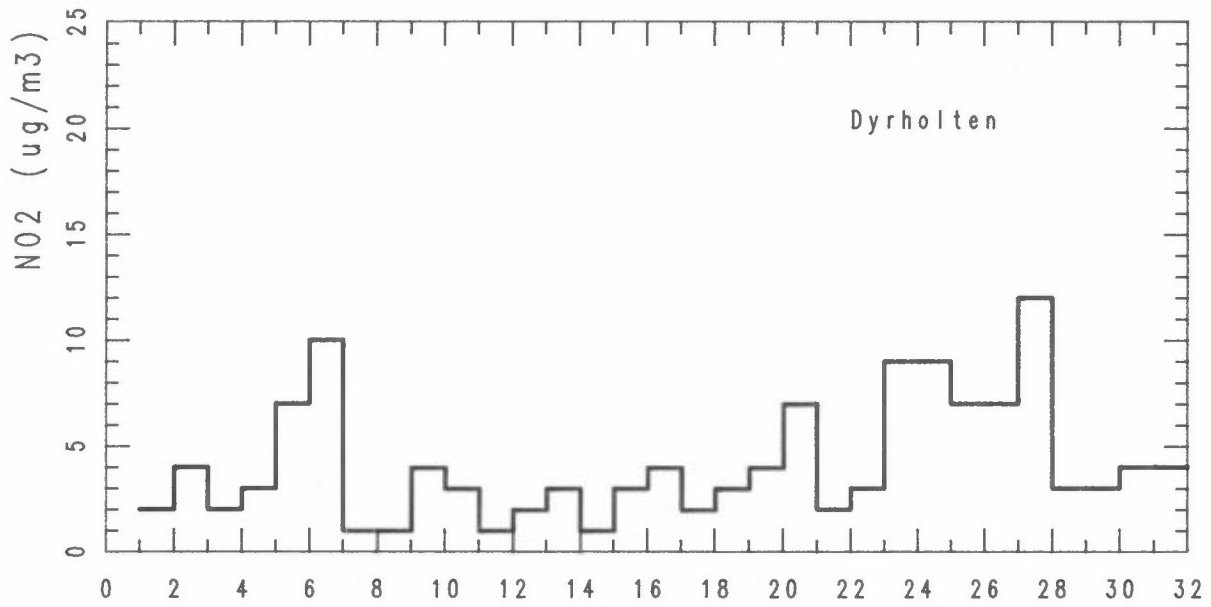
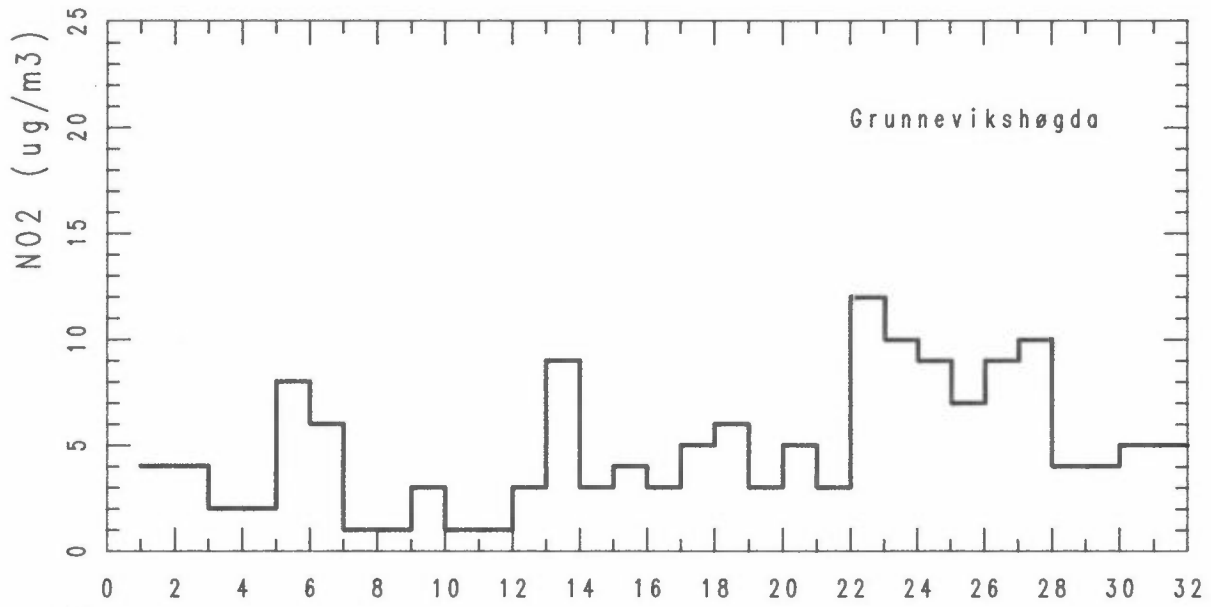

SO₂, juli 1990

SO₂, august 1990

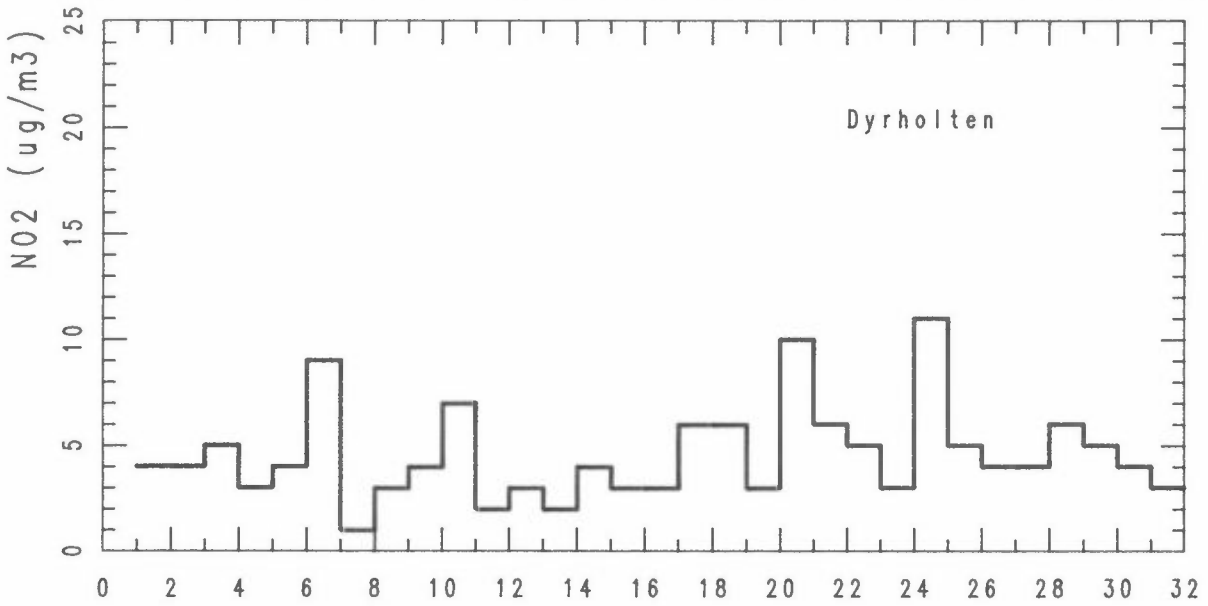
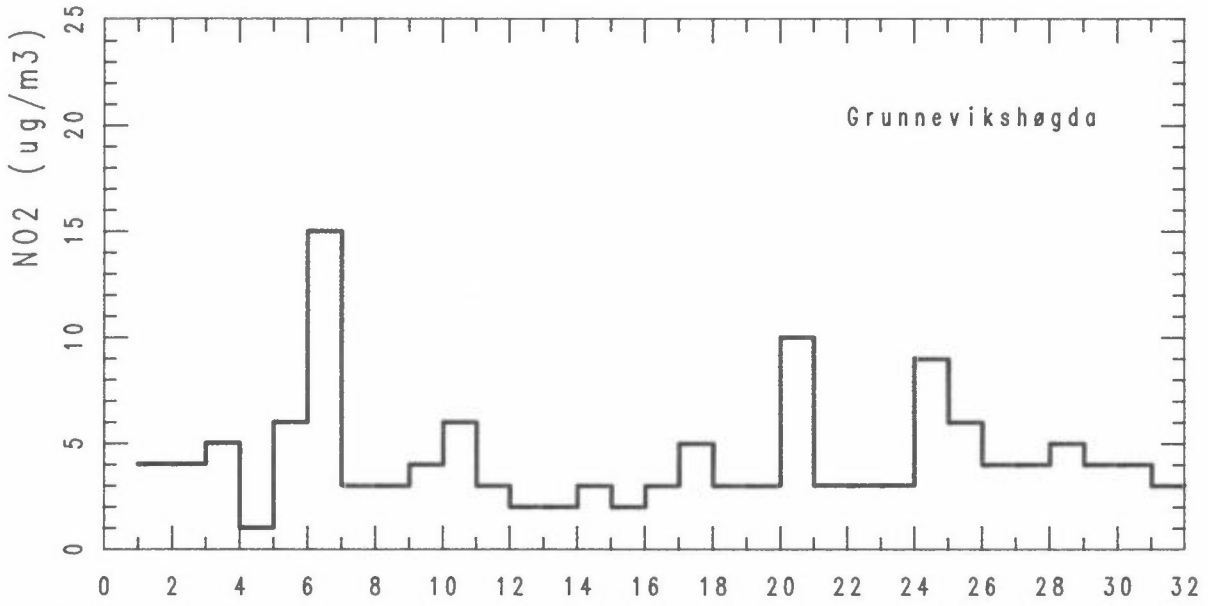
NO₂, juni 1990

N02, juli 1990

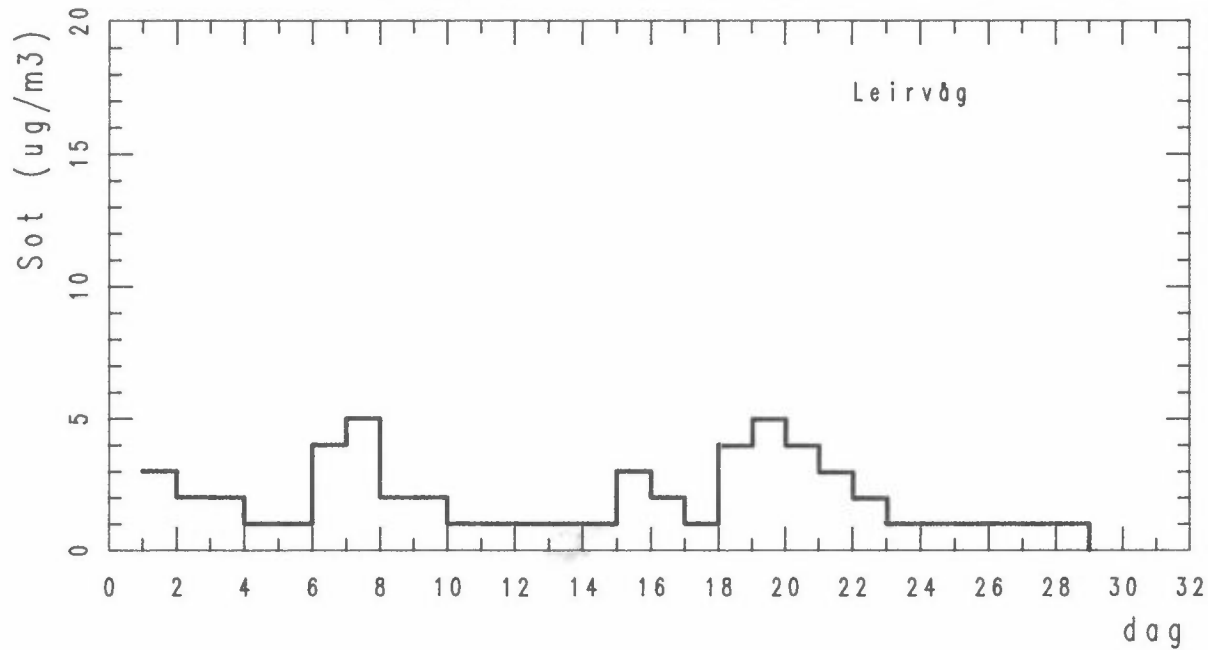
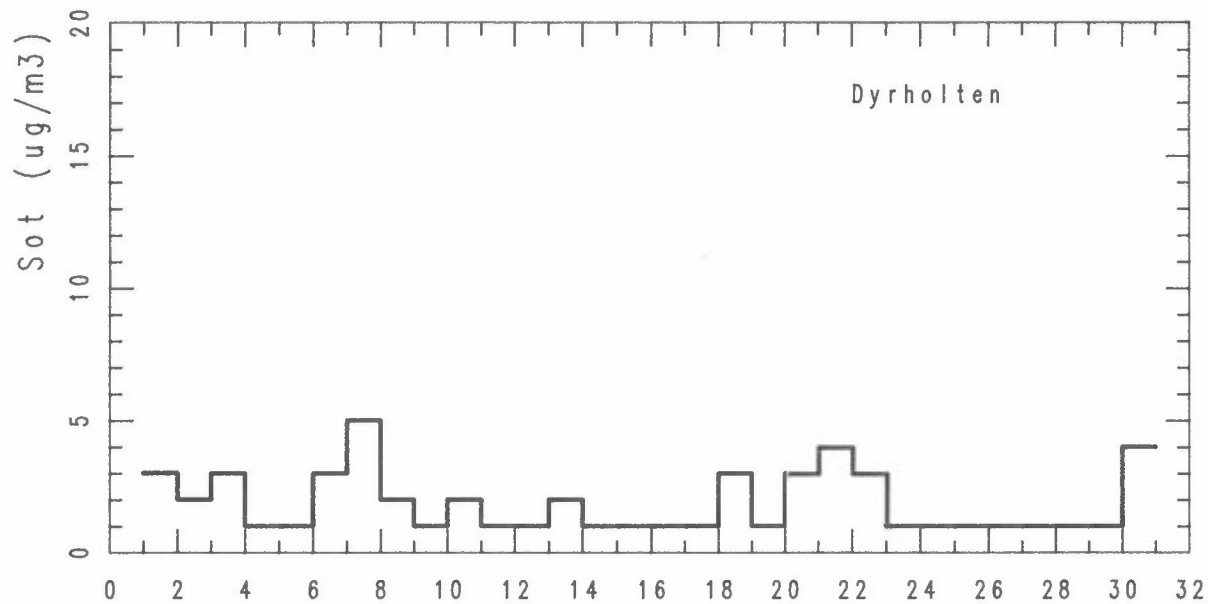
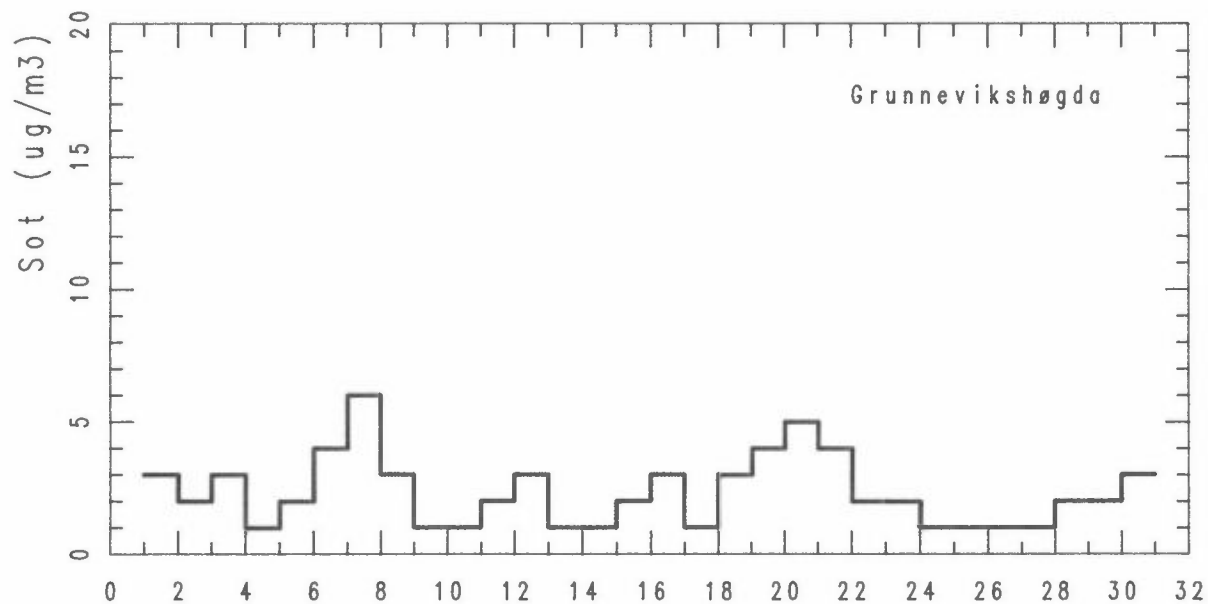

69

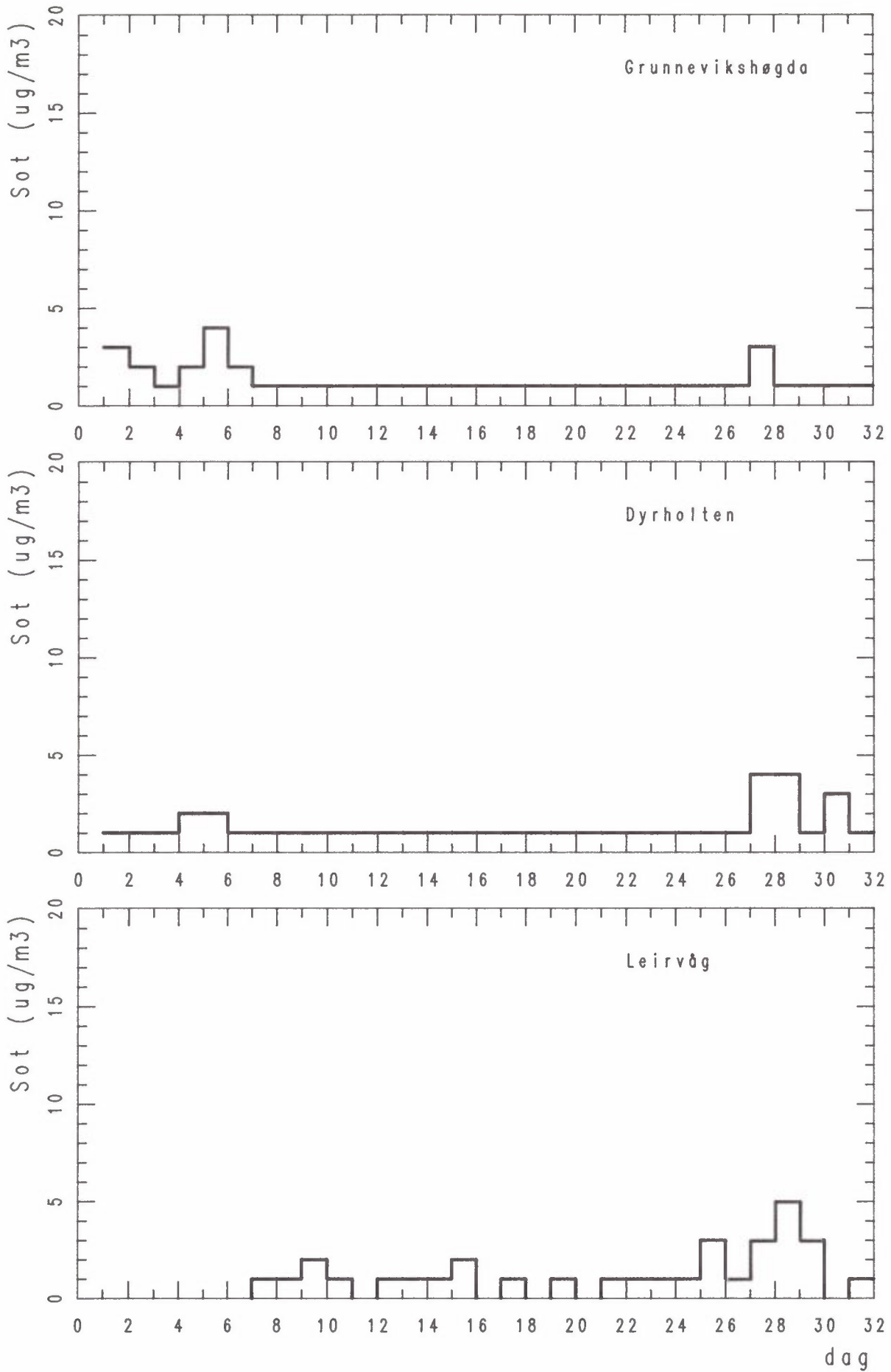
N02, august 1990

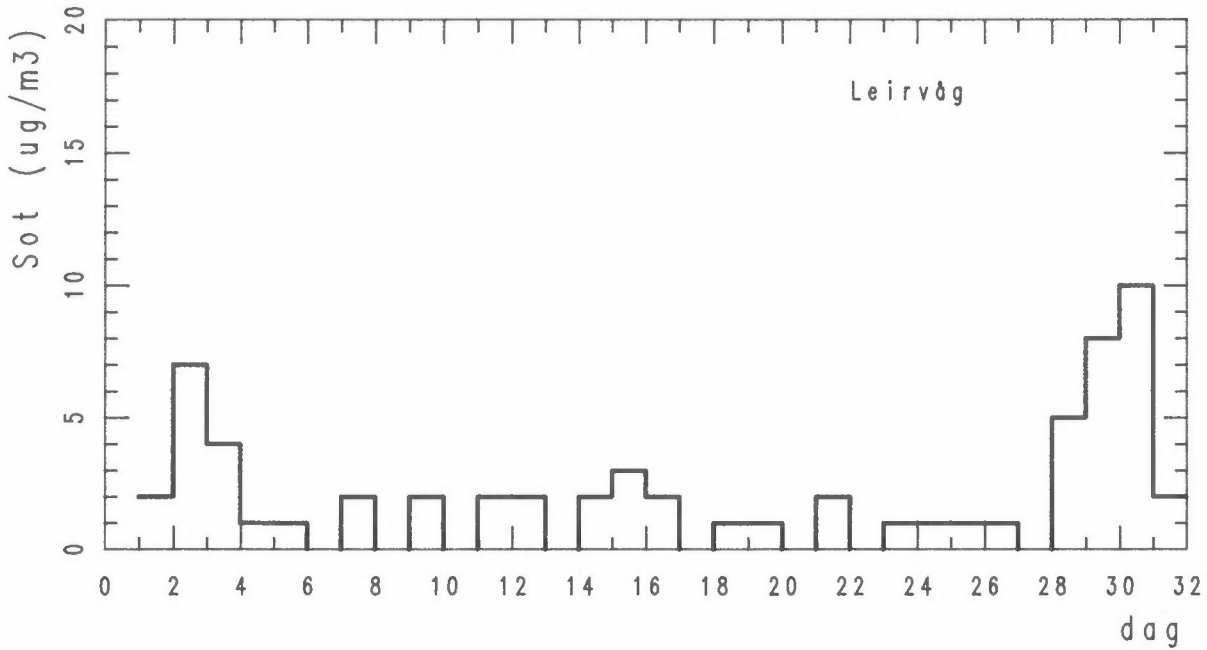
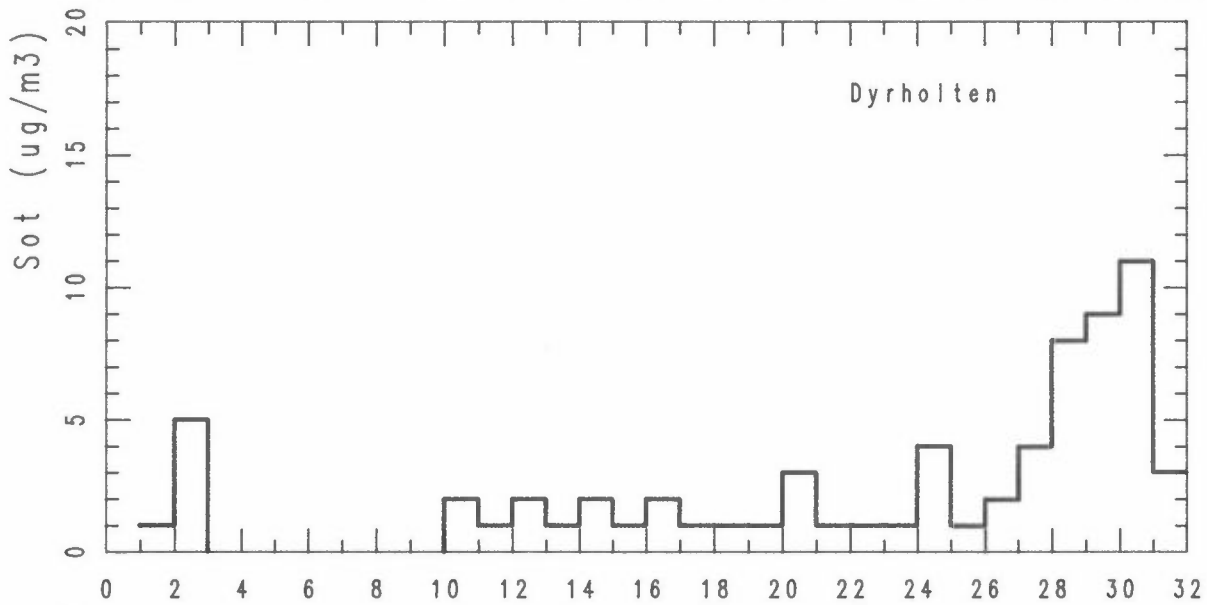
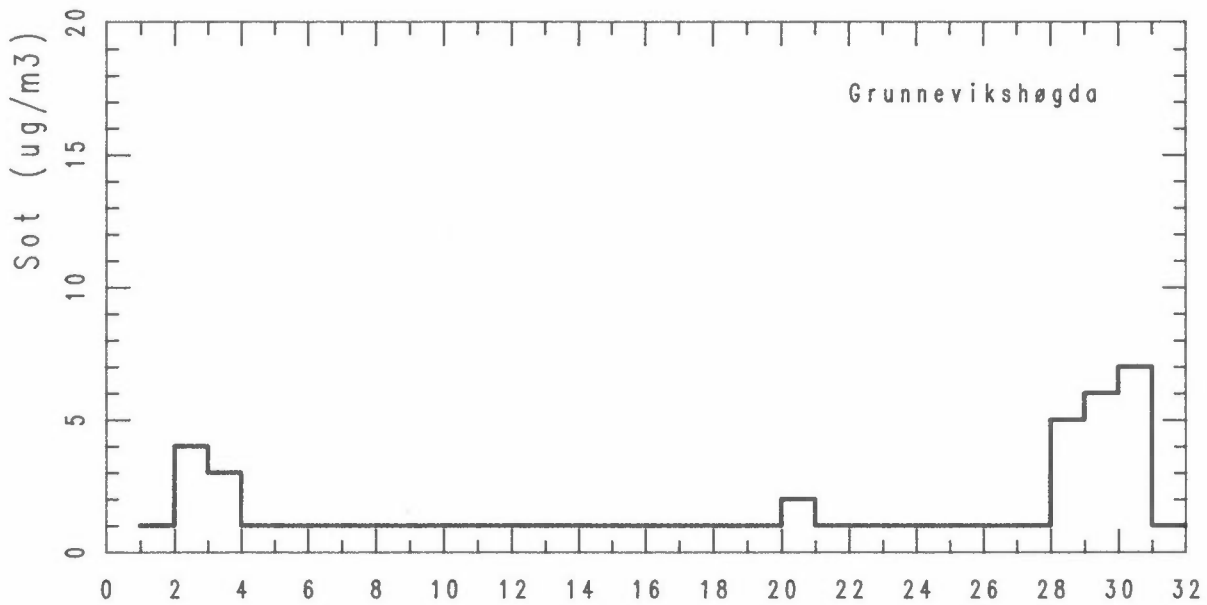
Sot, juni 1990

Sot, juli 1990

Sot, august 1990

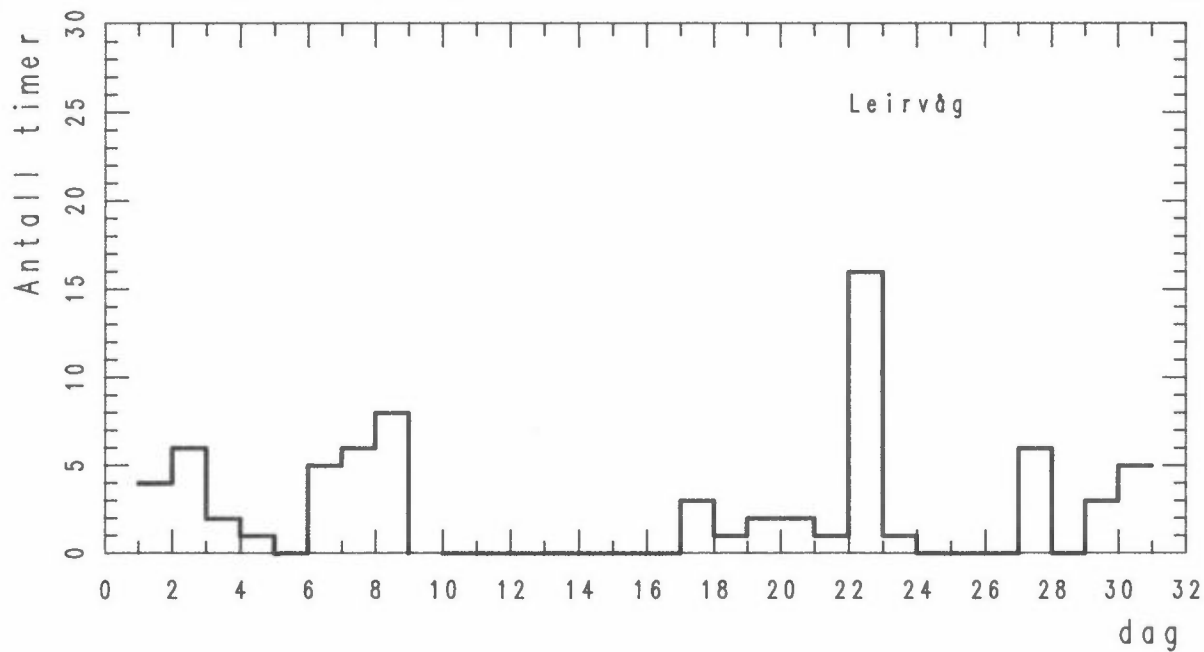
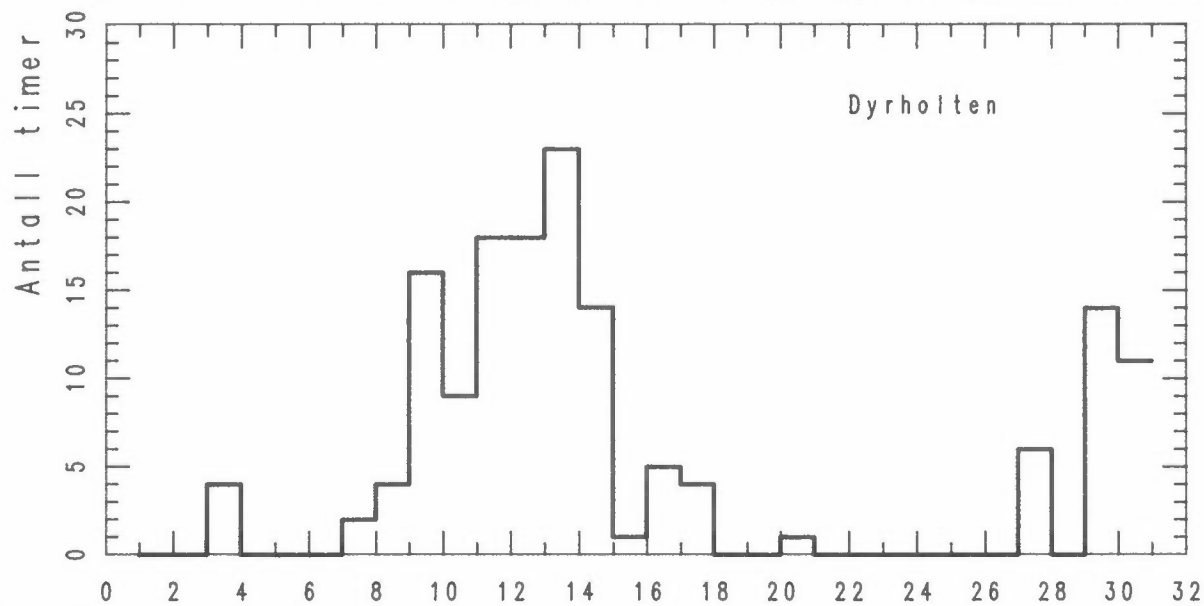
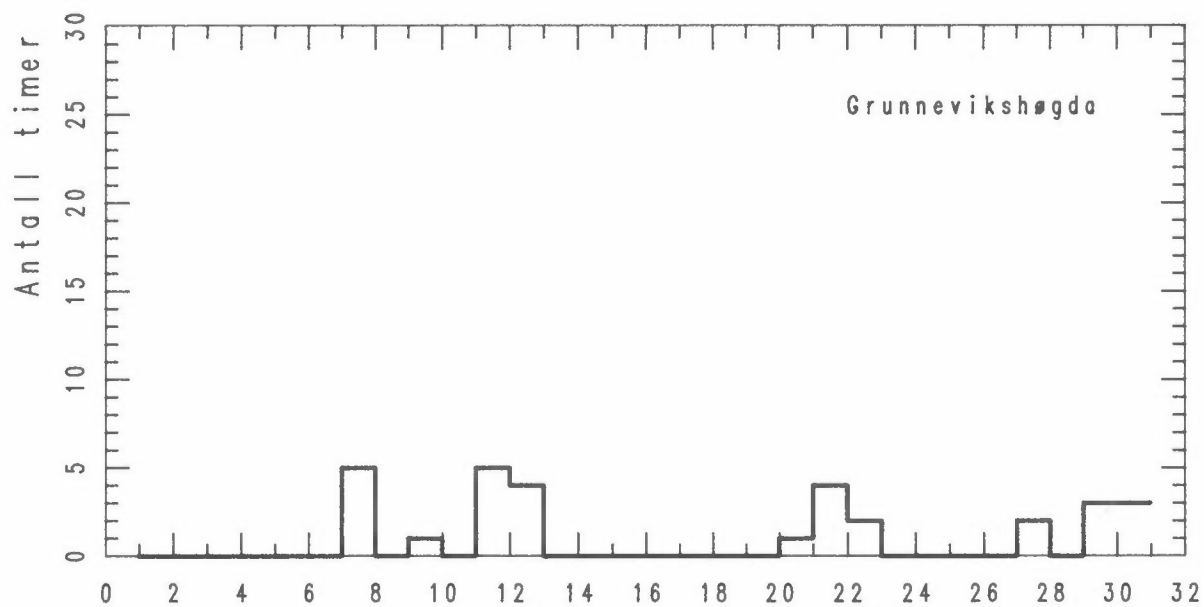

VEDLEGG 7

Antall timer pr. døgn med vind mot målestedene fra
Mongstad-anlegget.

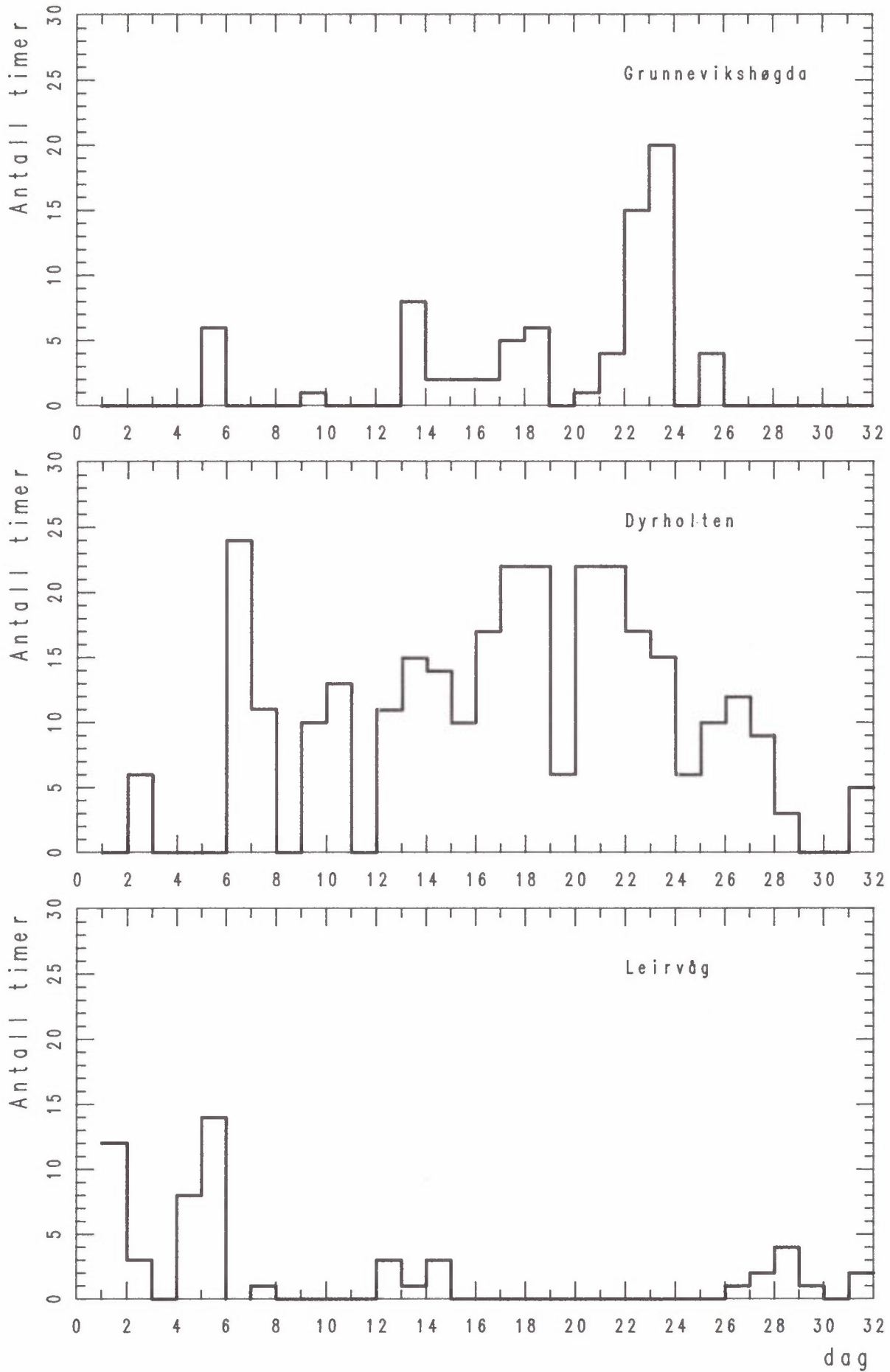

Vind mot målestedene, juni 1990

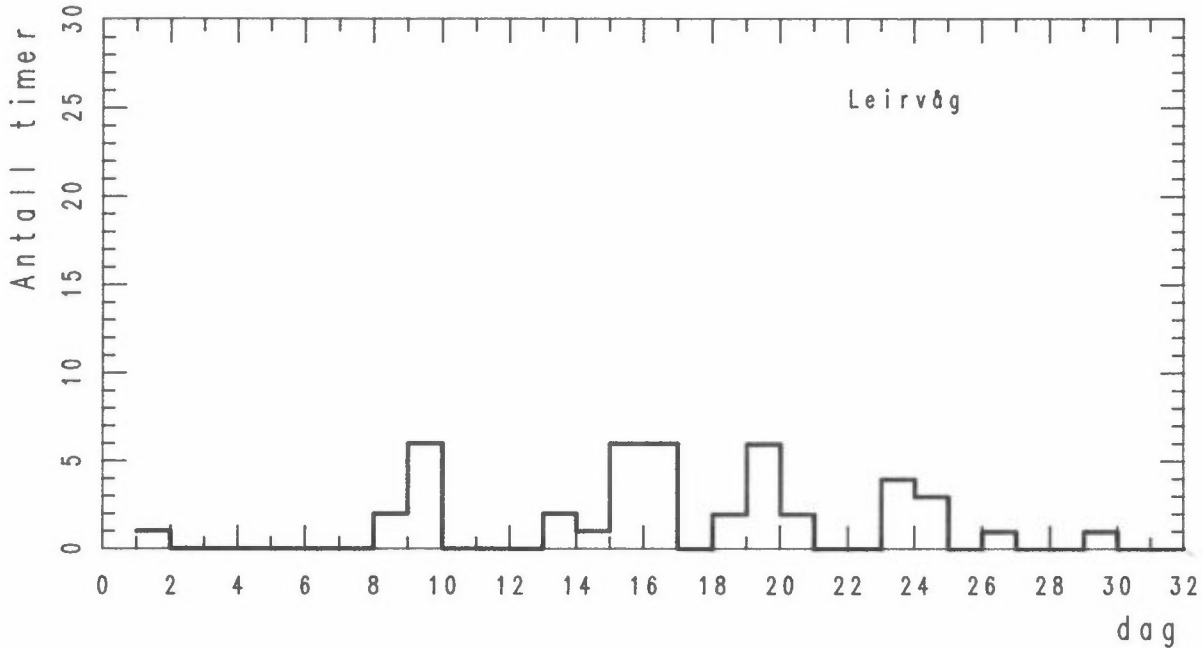
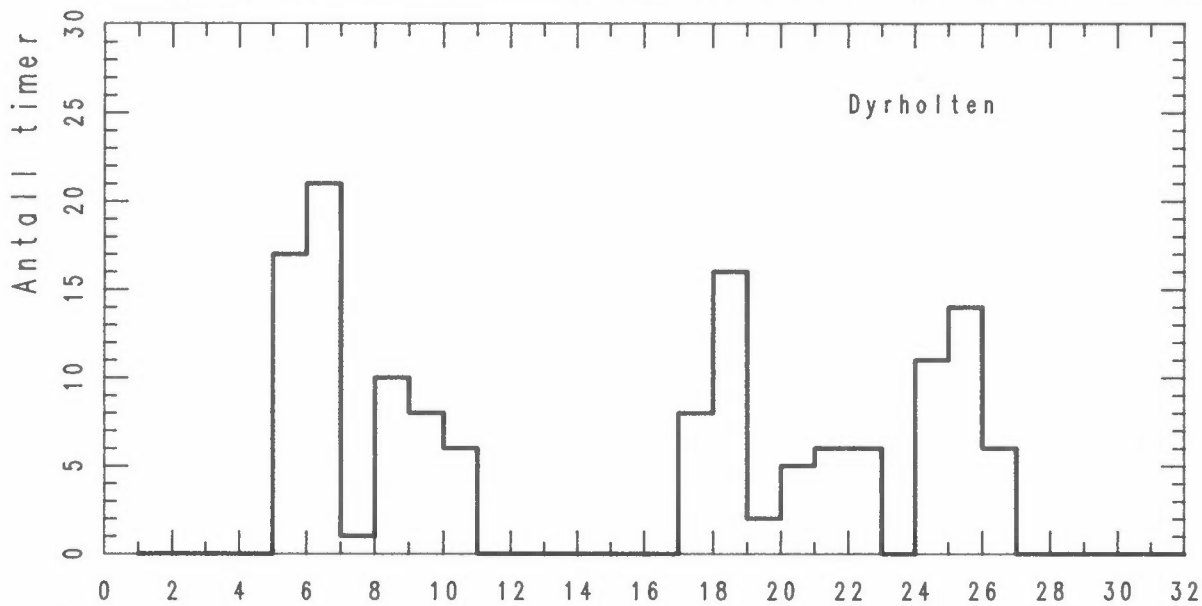
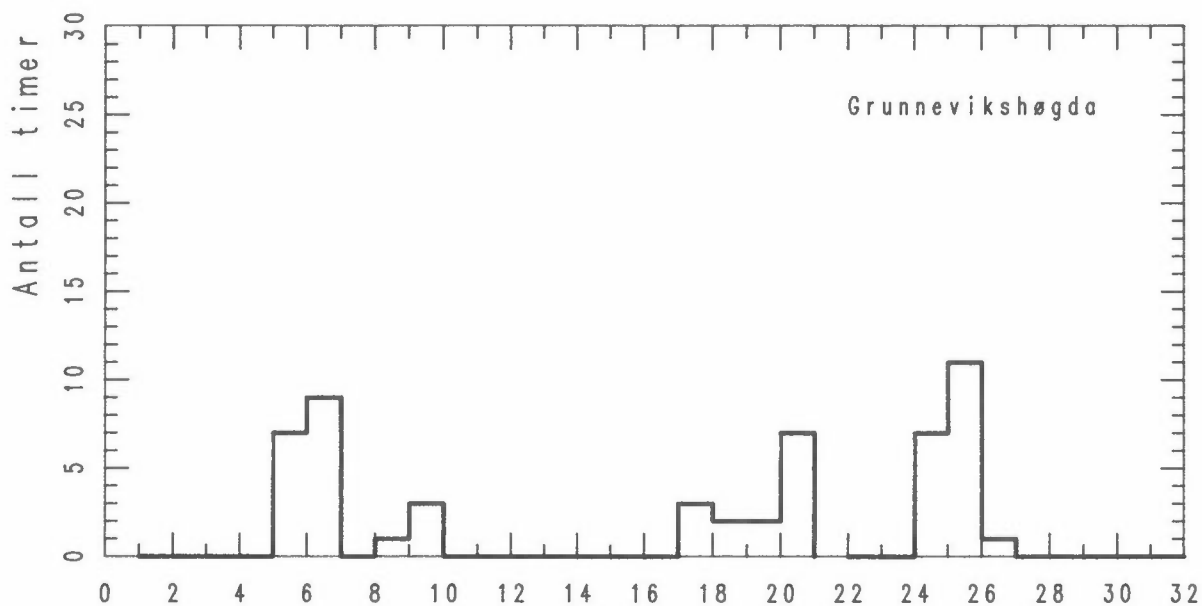

76

Vind mot målestedene, juli 1990

Vind mot målestedene, august 1990

VEDLEGG 8

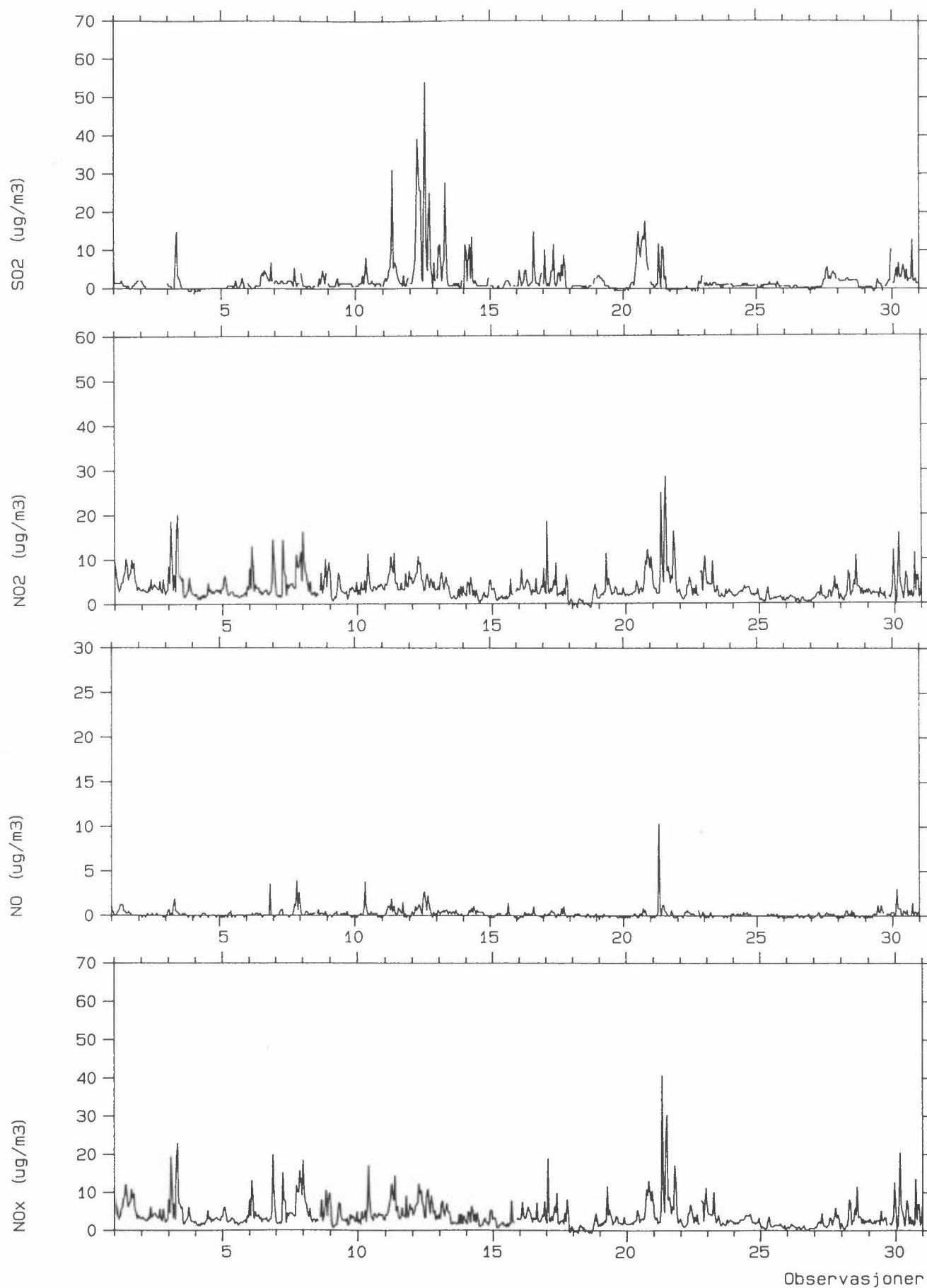
Grafisk fremstilling av målte timemiddelverdier av
SO₂, NO₂, NO, NO_x fra Grunnevikshøgda og Dyrholten

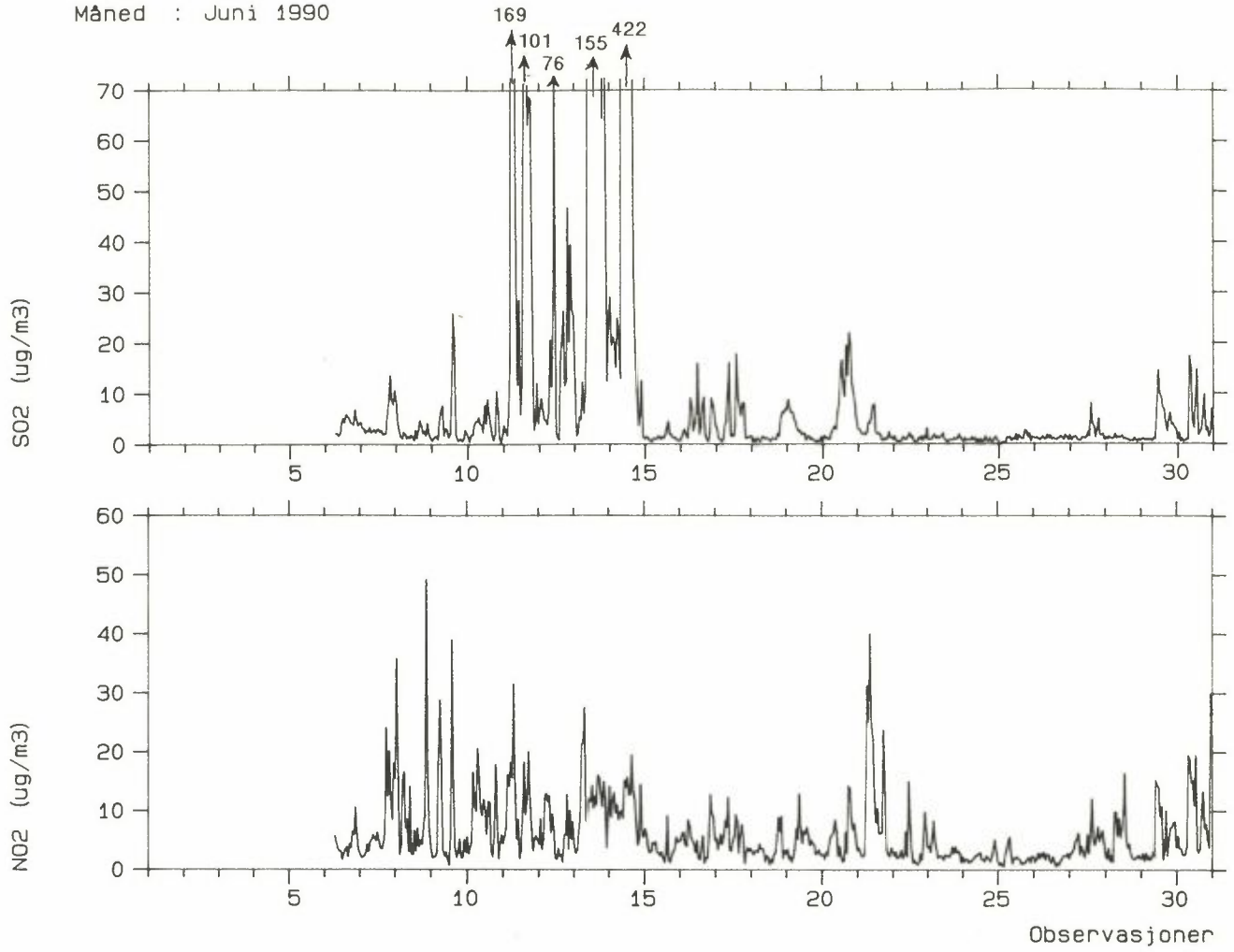
Stasjon: Grunnevikshøgda

Måned : Juni 1990

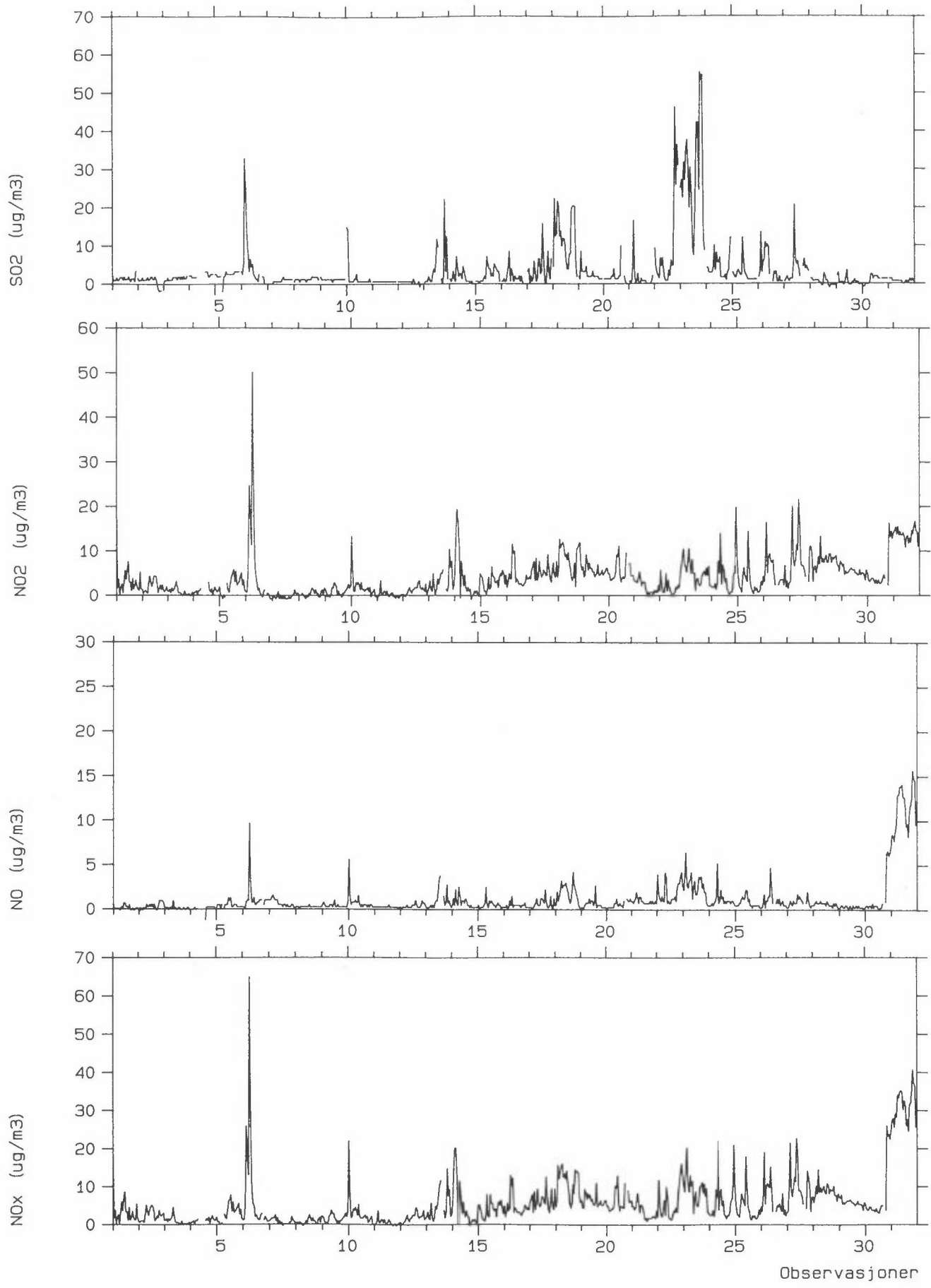

Stasjon: Mongstad sør

Måned : Juni 1990

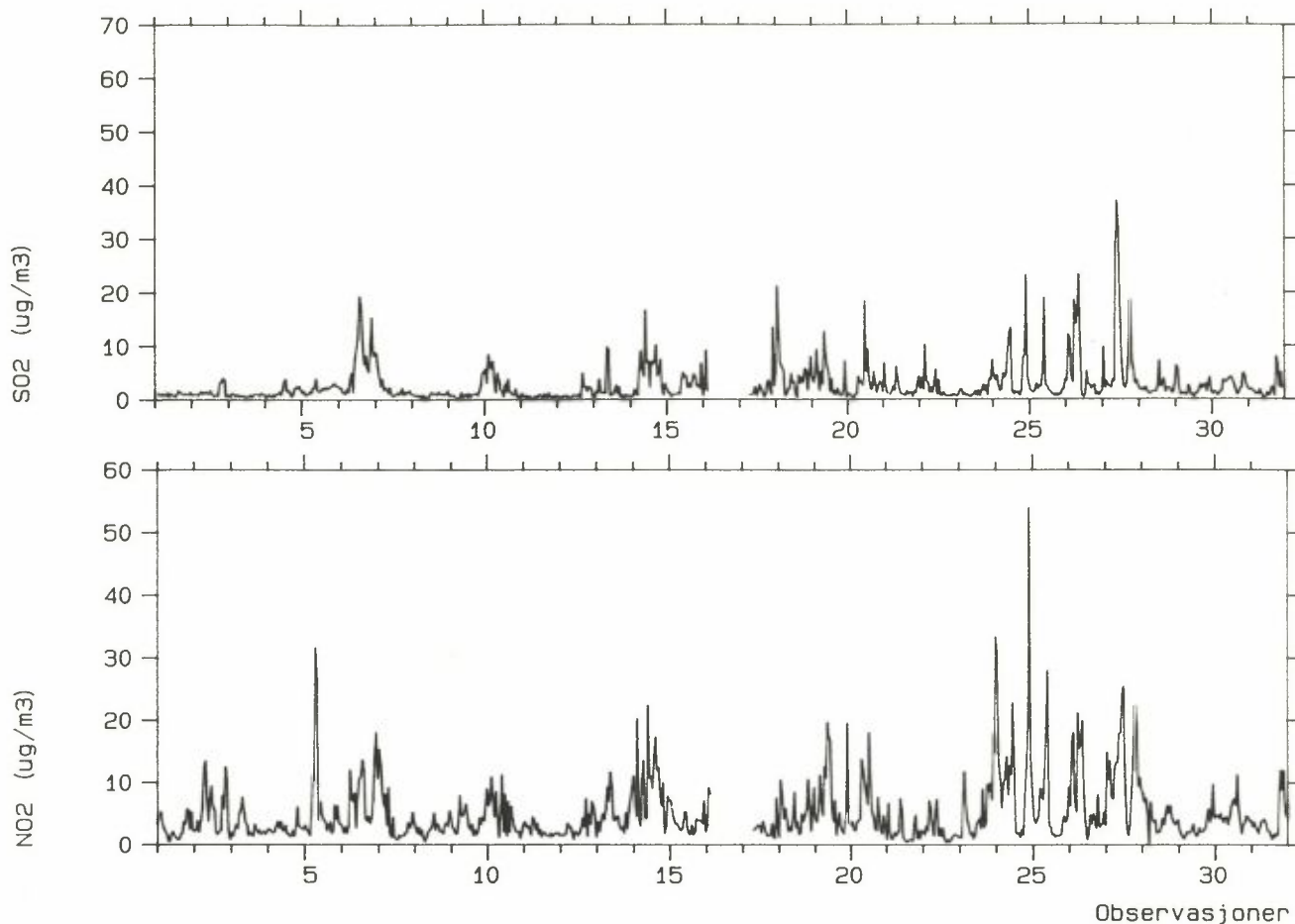

Stasjon: Grunnevikshøgda
Måned : Juli 1990

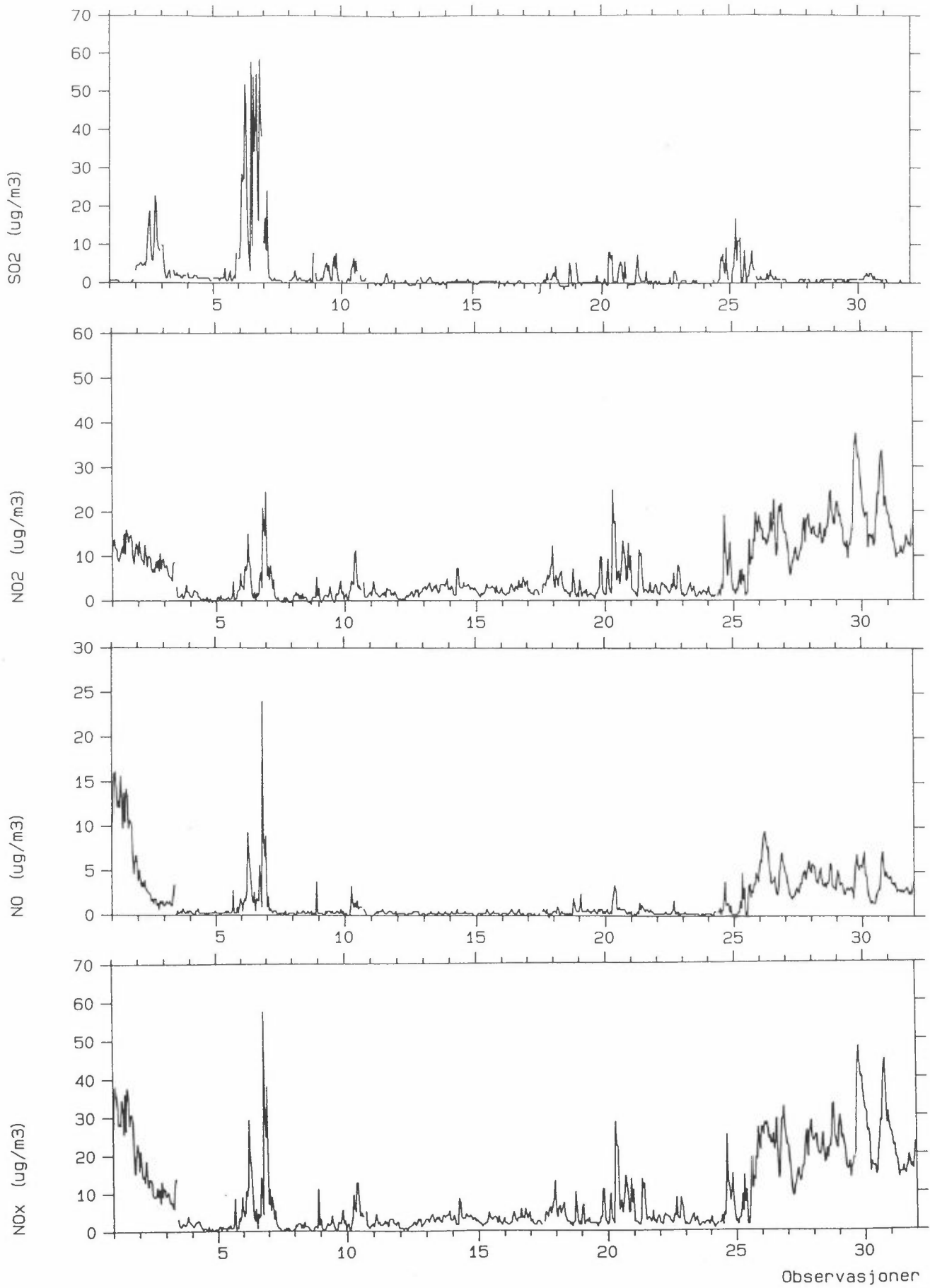
Stasjon: Mongstad sør

Måned : Juli 1990

Stasjon: Grunnevikshøgda

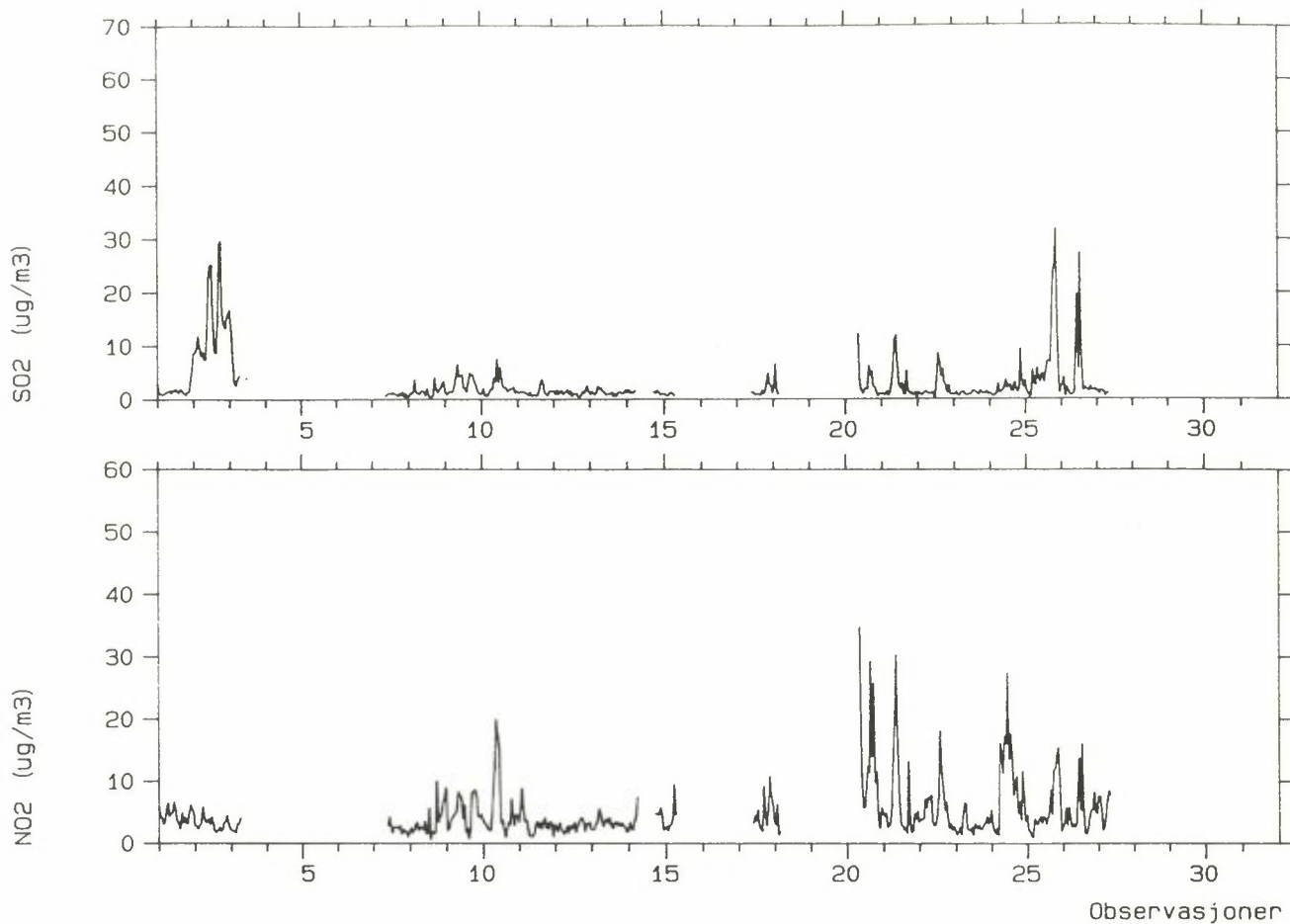
Måned : August 1990

56

Stasjon: Mongstad sør

Måned : August 1990

NORSK INSTITUTT FOR LUFTFORSKNING (NILU)
NORWEGIAN INSTITUTE FOR AIR RESEARCH
POSTBOKS 64, N-2001 LILLESTRØM

RAPPORTTYPE OPPDRAGSRAPPORT	RAPPORTNR. OR 22/91	ISBN-82-425-0242-0	
DATO SEPTEMBER 1991	ANSV. SIGN. <i>Storland</i>	ANT. SIDER 86	PRIS NOK 135,-
TITTEL Meteorologi og luftkvalitet på Mongstad sommeren 1990		PROSJEKTLEDER T. Bøhler	
		NILU PROSJEKT NR. O-8937	
FORFATTER(E) M.J. Aarnes, O. Anda og T. Bøhler		TILGJENGELIGHET * A	
		OPPDRAGSGIVERS REF. SM-421795	
OPPDRAGSGIVER (NAVN OG ADRESSE) Statoil A/S Divisjon Mongstad 5154 Mongstad			
3 STIKKORD Måleprogram Luftkvalitet Meteorologi			
REFERAT NILU utførte for Statoil målinger av luftkvalitet og meteorologi rundt Mongstad i ett år fra 1. september 1989. Denne rapporten omhandler målinger sommeren 1990. Vindmålingene viste høyere vindstyrker enn normalt og dominerende vindretninger ved raffineriet var fra sør-sørøst og nordvest. Luftkvalitetsmålingene viste lave middelveier for alle komponenter i perioden. Det forekom imidlertid forhøyede verdier av SO ₂ og nitrogenoksider ved vind fra raffineriet mot målestasjonene. Det ble registrert en time med overskridelse av grenseverdi for SO ₂ sommeren 1990. Månedsmidlene for støvfall og svevestøv var lave og mikroskoperingen viste god sammenheng mellom vind fra raffineriet og identifisering av grønn- og kalsinert koks.			

TITLE Meteorology and Air Quality at Mongstad, Summer 1990.
ABSTRACT

* Kategorier: Åpen - kan bestilles fra NILU   A
                  Må bestilles gjennom oppdragsgiver   B
                  Kan ikke utleveres   C